

Svenskspråkig service för barnfamiljer i Helsingfors

En handbok

Marina Borgman

Linda Johansson

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	3918 och 3919
Författare:	Marina Borgman och Linda Johansson
Arbetets namn:	Svenskspråkig service för barnfamiljer i Helsingfors - En handbok
Handledare (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Uppdragsgivare:	Helsingfors stad, Svenska familjecentret
<p>Sammandrag:</p> <p>Vi har valt att skriva om den svenskspråkiga servicen för barnfamiljer i Helsingfors eftersom vi båda i vårt arbete med barn och barnfamiljer stött på en önskan om att kunna samla information om servicen i ett dokument. Vårt arbete är ett projekterat arbete för det svenska familjecentret i Helsingfors. Syftet med vårt examensarbete är att ta reda på vad det finns för svenskspråkig service för barnfamiljer i Helsingfors. Vem producerar denna service, till vem riktar sig servicen samt var och hur ordnas servicen? För att få svar på dessa frågor har vi valt att använda oss av en projektinriktad metod där produkten är en handbok som tilldelas det svenska familjecentret. Familjecentret kommer att använda handboken i sin verksamhet med barnfamiljer. Vi avgränsar servicen till familjecentrets samarbetspartners som erbjuder svenskspråkig service i Helsingfors för barnfamiljer med barn under 6 år. Servicen vi tar upp produceras av Helsingfors stad, Folkhälsan, församlingarna och Barnavårdsföreningen i Finland r.f. En del av servicen är lagstadgad som exempelvis barnskyddstjänster och dagvård. Till Folkhälsan och Barnavårdsföreningen, som är tredje sektorns organisationer, hör även verksamhet som inte är lagstadgad som exempelvis babyrytmik och olika stödgrupper för familjer. Resultatet av vårt examensarbete är en handbok som tilldelas Svenska familjecentret i Helsingfors.</p>	
Nyckelord:	service, barnfamilj, producent, klient, Svenska familjecentret i Helsingfors
Sidantal:	91
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	14.6.2013

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social Service
Identification number:	3918 and 3919
Author:	Marina Borgman and Linda Johansson
Title:	Service for Swedish speaking families in Helsinki – A guidebook
Supervisor (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Commissioned by:	City of Helsinki, the Swedish family center
<p>Abstract:</p> <p>We have chosen to write about service in Swedish to families living in the city of Helsinki. We both work with children and with families with children, and we have come across a wish that there should be one document where the information of the service would be assembled. This degree thesis is a project to the Swedish family center in Helsinki. The purpose of this thesis is to find out what kind of Swedish service there is available in Helsinki for families with children. Who produces the service, to whom the service is directed, and how the service is organized? We answered these questions with a project based method that results in a guidebook that we will give to the Swedish family center in Helsinki. The Swedish family center is going to use the guidebook in their work with families with children. We decided to demarcate the service to the Swedish family centers co-workers who provides service to families with children less than 6 years of age. The service that we present is produced by the city of Helsinki, Folkhälsan, congregations and Barnvårdsföreningen in Finland r.f. Some of the service is statutory and some is not. The essential result is a guidebook that will be used by the Swedish family center in Helsinki.</p>	
Keywords:	families with children, service, client, producer, the Swedish family center
Number of pages:	91
Language:	Swedish
Date of acceptance:	14.6.2013

INNEHÅLL

1	INLEDNING	6
1.1	Bakgrund	7
1.2	Syfte och frågeställningar	9
1.3	Avgränsning och definitioner	10
1.4	Tidigare projekt	11
2	REFERENSRAM	13
2.1	Vad säger lagen	13
2.1.1	<i>Hälso-och sjukvårdslagen</i>	14
2.1.2	<i>Socialvårdslagen</i>	14
2.1.3	<i>Lag om barndagvård</i>	15
2.1.4	<i>Barnskyddslagen</i>	15
2.2	Familjecenter i Finland och Norden	17
2.3	Familjens hus	21
3	METOD	23
3.1	Etiska aspekter	24
3.2	Processbeskrivning	24
4	UTBILDNINGSVERKET - LINJEN FÖR SVENSK DAGVÅRD	26
4.1	Daghem	27
4.2	Familjedagvård	29
4.3	Lek- och klubbverksamhet	29
4.4	Att ansöka om dagvårdsplats	30
5	HÄLSOCENTRALER MED SVENSKSPRÅKIG SERVICE	31
5.1	Mödrarådgivning	32
5.1.1	<i>Kontaktuppgifter till rådgivningarna</i>	34
5.2	Barnrådgivning	35
5.3	Rådgivningspsykologen	36
5.4	Näringsterapi	37
5.5	Talterapi	38
6	DE SVENSKA FÖRSAMLINGARNA (ev.luth.)	39
6.1	Johannes församling	39
6.2	Matteus församling	40
6.3	Petrus församling	41

6.4	Familjerådgivning i Helsingfors.....	42
7	HELSINGFORS KULTURCENTRAL	43
8	BARNAVÅRDSFÖRENINGEN I FINLAND r.f.....	45
8.1	Dagvården.....	46
8.2	Familjelinjen	47
8.2.1	<i>Stödgrupper i samband med skilsmässoprocesser</i>	<i>48</i>
8.2.2	<i>Familjeskolan POP.....</i>	<i>48</i>
8.3	ADHD-center	49
8.3.1	<i>Telefonrådgivning.....</i>	<i>49</i>
8.3.2	<i>Klientbesök och familjehandledning.....</i>	<i>50</i>
8.3.3	<i>Föreläsningar</i>	<i>50</i>
9	FOLKHÄLSAN	51
9.1	Doula – stödperson vid förlossningen.....	52
9.2	Första barnet på väg.....	53
9.3	Babysim och simaktiviteter för småbarn	53
9.4	Babyrytmik och knatterytmik	55
9.5	Babyberöring	55
9.6	Familjecafé.....	56
9.7	Daghem.....	56
9.8	Sommarbarn och familjesemester	57
9.9	Habiliteringsenheten	58
9.10	Juniorhemmet.....	59
10	SOCIALSERVICE PÅ SVENSKA	59
10.1	Svenska familjecentret i Helsingfors.....	60
10.2	Hemservice för barnfamiljer	61
10.3	Familjearbete inom tidigt stöd	62
10.4	Svenska familjerådgivningen.....	63
10.5	Svenska barnskyddstjänster	63
11	DISKUSSION.....	65
	KÄLLOR.....	
	BILAGA.....	

1 INLEDNING

Vi har valt att skriva om den svenskspråkiga servicen för barnfamiljer i Helsingfors eftersom vi båda i vårt arbete med barn och familjer stött på en önskan om att kunna samla information om servicen för barnfamiljer i ett dokument. Det finns ett brett utbud av svenskspråkig service för barnfamiljer i Helsingfors men det kan vara svårt för familjerna att hitta information gällande servicen. Eftersom den svenskspråkiga befolkningen är en minoritet i Helsingfors ställer det ofta krav på de organisationer som erbjuder service på svenska. Ofta är uppbyggnaden av servicen väldigt annorlunda från de organisationer som erbjuder liknande service på finska. Eftersom klientelet inte är lika stort som på finska sammanslås ofta liknande service på svenska. Vissa av serviceformerna är lagstadgade för staden att ordna medan andra är frivilliga. Helsingfors som är landets huvudstad och även innefattar ett stort antal invånare har svårt att kunna erbjuda all service själva. Detta betyder att många tredje sektorns organisationer också erbjuder service för barnfamiljer. Detta kan leda till att det är svårt för klienten dvs. den som är i behov av servicen, att hitta rätt information vid rätt tidpunkt.

I vårt moderna samhälle där det mesta finns på internet hittar man även mycket information om servicen just på internet. Dock stöter man på problem ifall familjen inte har tillgång till internet. Som vi alla vet kan det också vara rätt så tidskrävande att hitta rätt information på internet, speciellt för småbarnsföräldrar som annars också har ont om fritid. Största delen av servicen finns även i broschyrformat. Dessa broschyrer hittar man oftast på daghem eller på rådgivningen. Men för att täcka hela serviceutbudet behöver man en hel del olika broschyrer. Vi har därför valt att samla information om den svenskspråkiga servicen i en och samma handbok.

Detta examensarbete är ett projekterat arbete för det svenska familjecentret i Helsingfors. Familjecentret i Helsingfors ordnar familje- och babycaféverksamhet för svensk- och tvåspråkiga barnfamiljer. På familjecentret ordnas även familjeförberedelsekurser på svenska för familjer som väntar sitt första barn och är bosatta i Helsingfors. Denna verksamhet ordnas tillsammans med hälsovårdssektorn.

Vi kommer att använda oss av en projektinriktad metod där produkten är en handbok som kommer att finnas på det svenska familjecentret i Helsingfors. Handboken kommer också att delas ut till alla familjer som deltar i familjeförberedelsekurserna.

1.1 Bakgrund

Vårt arbete är ett projekterat arbete i samarbete med Svenska familjecentret i Helsingfors. Som tidigare nämnts kommer produkten av vårt arbete dvs. handboken att tilldelas familjecentret som kommer att använda den i sin verksamhet.

Vi som skriver detta arbete jobbar båda med barn och barnfamiljer. Linda jobbar på daghem som barnträdgårdslärare och viceföreståndare. Marina jobbar som socialhandledare i teamet Familjearbete inom tidigt stöd. Förutom att stöda och handleda föräldrar hör det också till Marinas arbetsuppgifter att hålla familjeförberedelsekurser. Som kursledare fungerar en socialhandledare samt en svenskspråkig hälsovårdare från barnrådgivningen. Kurserna är uppbyggda så att föräldrarna skall få stöd av varandra men också av den information som tilldelas dem på kursen. Kurserna ordnas för de svensk- och tvåspråkiga familjerna som väntar sitt första barn. Kursen innefattar sammanlagt sju träffar, tre före förlossningen samt fyra efter förlossningen. Kurserna hålls i familjecentrets utrymmen. Till kursens innehåll hör bl.a. information om amning, parförhållande och om serviceutbudet för barnfamiljer i Helsingfors. Under dessa kurser har det framkommit en önskan från föräldrarna att informationen om servicen kunde vara mer tillgänglig. För att besvara denna önskan gör vi detta arbete i samarbete med familjecentret. Handboken som kommer att vara produkten av vårt examensarbete tilldelas familjecentret både i en pappersversion samt i en elektronisk version. Familjecenter ansvarar för att alla familjer som deltar i familjeförberedelsekurserna kommer att få var sitt exemplar av handboken. Ett exemplar kommer även att finnas på det svenska familjecentret för att de familjer som deltar i familje- och babycaféverksamheten skall kunna ta del av informationen. Familjecentret ansvarar för att uppgifterna i handboken uppdateras samt för att kopiera materialet till klienterna. Vi som skribenter ansvarar alltså för att ett

exemplar av handboken tilldelas familjecentret. Vi kommer att presentera servicen som den ser ut våren 2013.

Utöver att denna handbok gynnar familjecentret och de familjer som deltar i deras verksamhet kommer även Linda som jobbar på daghem att kunna utnyttja resultaten. Eftersom det till barnträdgårdslärares arbetsuppgifter förutom det pedagogiska även hör att stöda familjen i barnets fostran kan Linda även handleda familjerna till rätt service vid behov.

Det svenska familjecentret i Helsingfors startade som ett projekt och öppnade sina dörrar år 2008. Själva verksamheten var då en del av Svensk socialservice och var belägen på Tavastvägen 13. Efter årsskiftet 2012-2013 då en stor omorganisering av social- och hälsovården skedde i Helsingfors flyttade familjecentret till Broholmsgatan 16 (Sparbankskajen 2 A) intill Hagnäs torg. Administrativt ändrades verksamheten också eftersom Svensk socialservice upplöstes. På familjecentret jobbar en socialhandledare som ansvarar för familje- och babycaféverksamheten samt en koordinator som koordinerar verksamheten. Uppbyggnaden av själva familjecentret är rätt så speciell eftersom ett avtal med några samarbetspartners har gjorts för att kunna bibehålla och utveckla verksamheten på svenska. Dessa samarbetspartners är; Folkhälsan, Barnvårdsföreningen, Kulturcentralen, Gemensamt svenskt församlingsarbete, yrkeshögskolan Arcada, Ne-Rå (lågtröskel mottagning), Utbildningsverket - linjen för svensk dagvård, De svenska hälsocentralerna samt Svensk socialservice. I praktiken betyder det att en styrgrupp (en utnämnd representant från varje samarbetspartner) sammanträder en gång i terminen. På dessa styrgruppsmöten diskuteras samarbetet mellan de olika aktörerna för att de tillsammans skall kunna utveckla servicen för barnfamiljer. Ett exempel på samarbete är kursen Föräldraskapet främst, ett samarbete mellan Folkhälsan och familjecentret. Under kursen jobbar man för att öka föräldrarnas reflektiva förmåga i sitt föräldraskap. (Ilander 28.11.2012)

Samarbetsparterna i styrgruppen har också uttalat en önskan om att deras verksamhet skulle bli mer synlig bland barnfamiljer. Detta examensarbete kommer även att besvara samarbetsparternas önskan. Vi som skribenter har deltagit i ett av styrgruppens sammanträdanden och presenterat vår plan för undersökningen. Alla som deltog på mötet

som hölls på det svenska familjecentret den 18.9.2012 var positivt inställda till ett samarbete. De som inte kunde delta på mötet har tilldelats informationen i form av ett protokoll över mötet.

Den 1.1.2013 skedde en stor organisationsförändring i Helsingfors då Socialverket och Hälsovårdsverket blev ett enda stort verk (Social- och hälsovårdsverket). Detta har speciellt påverkat den svenskspråkiga servicen inom Socialverket. Då det tidigare fanns Svensk socialservice där den mesta servicen inom socialvården på svenska fanns på en och samma adress har dessa serviceformer nu integrerats i de finska teamen med liknande service. På grund av denna förändring kommer vårt arbete att ta upp ny och relevant information gällande stadens socialservice för barnfamiljer under år 2013.

Vi har valt att dela upp vårt examensarbete enligt följande; Linda har skrivit om metoden, tidigare projekt, lagstiftningen, litteraturen gällande Familjecenter samt modellen Familjens hus. Marina har ansvarat för att samla in materialet till själva handboken och hon har även skrivit inledningen, bakgrunden, syfte och frågeställningarna. Slutdiskussionen har vi skrivit tillsammans.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med vårt arbete är att ta reda på vad det finns för svenskspråkig service för barnfamiljer i Helsingfors. För att det skall vara smidigare för familjerna att få tag på informationen väljer vi att samla den mest relevanta informationen om servicen i en handbok.

Med tanke på att informationen skall finnas tillgänglig för så många familjer som möjligt samarbetar vi med det svenska familjecentret i Helsingfors. Handboken kommer att delas ut till alla familjer som deltar i familjeförberedelsekurserna som en elektronisk

version eller som en pappersversion. Ett exemplar kommer även att finnas i familjecentrets utrymmen där allmänheten kan ta del av informationen.

Våra frågeställningar är:

- Vilken slags service finns det på svenska för barnfamiljer i Helsingfors?
- Vem producerar denna service?
- Till vem riktar sig servicen?
- Var och hur ordnas servicen?

1.3 Avgränsning och definitioner

Eftersom vi gör detta examensarbete i samarbete med det svenska familjecentret som riktar sin verksamhet till barnfamiljer i Helsingfors har vi också valt att fokusera på liknande service. Av samma orsak kommer vi enbart att behandla service som finns tillgänglig på svenska. För att avgränsa ordet barnfamilj har vi valt att fokusera på barnfamiljer med barn under skolåldern dvs. under 6 år. Med barnfamiljer menar vi familjer vars barn är mellan 0 och 6 år. På grund av att handboken kommer att tilldelas familjecentret har vi valt att avgränsa oss till den service som familjecentrets samarbetspartners erbjuder. Enligt vår uppfattning står dessa samarbetspartners för en stor del av servicen som erbjuds på svenska i Helsingfors. I och med denna avgränsning kommer familjecentrets samarbetspartners Arcada och Ne-Rå att falla bort från undersökningen på grund av att deras service riktar sig till andra målgrupper.

De centrala begreppen i vårt arbete är service, barnfamilj, producent, familjecenter och klient. Med ordet service menar vi all slags verksamhet de olika organisationerna kan erbjuda familjer. Servicen är inte specificerad till hur många barn det finns i familjen eller vilket familjens behov är. Vi har även valt att avgränsa oss till den svenskspråkiga servicen i Helsingfors som riktar sig till alla barnfamiljer med barn under 6 år. Barnfamilj är en familj som har ett eller flera barn, en mamma och en pappa eller en ensamstående förälder. En barnfamilj kan också ha två mammor eller två pappor. Med producent

menar vi den organisationen som erbjuder servicen, exempelvis Folkhälsan. Med begreppet familjecenter menar vi specifikt det svenska familjecentret i Helsingfors. Med ordet klient avser vi den som är i behov av servicen, använder sig av servicen samt till vilken servicen riktar sig till.

1.4 Tidigare projekt

Tidigare liknande forskning har gjorts av studerande Johanna Byggmästar. Hon har utfört en utredning över fyra organisationers syn på samarbete med Svensk socialservice. Johanna Byggmästar har under sin studietid på Svenska social- och kommunalhögskolan skrivit en praktikforskningsrapport om ”Sabir-projektet, utvecklande av infokartor och utredning om tredje sektorns syn på samarbete med Svensk socialservice”. Hon har gjort sin praktik inom projektet Sabir. Sabir står för; systematiskt arbete för barn i riskzonen. Sabir-projektet varade under åren 2009-2012 och är ett delprojekt inom projektet Barnets röst. Målet med Sabir var att erbjuda stöd i ett tidigt skede och att kontakten mellan bas- och specialservice skulle stärkas och på det viset öka barnets och familjens delaktighet. För att utreda hur parterna ser på samarbete med Svensk socialservice har Byggmästar under sin praktiktid arbetat med utvecklandet av infokartor för föräldrar, daghems- och skolpersonal samt gjort intervjuer med representanter för fyra olika organisationer inom tredje sektorn i Helsingfors (Folkhälsan, Barnavårdsföreningen, Sveps och Norr om Stan). Praktikperioden varade i två månader hösten 2009 och under den perioden arbetade Byggmästar med praktikforskningen. (Byggmästar 2009)

Byggmästar (2009) har i sitt arbete gjort infokartor över svensk service för barnfamiljer. Infokartan finns på Social- och hälsovårdsverkets hemsidor. Den finns enbart på internetssidorna och för att få veta mer om specifik service måste man klicka på de olika producenterna, varefter man kommer in på deras startsida. Infokartan finns också som bilaga i Söderström & Backmans projektreport (2011). Målet med infokartorna var att de skall vara ett hjälpmedel för personalen och föräldrarna. Byggmästar skriver att det

dock finns en risk att informationen i infokartorna blir alltför fackligt utformad om man endast samråder med professionella. Under sin praktikperiod har Byggmästar inte p.g.a. tidsbrist fått föräldrarnas syn på infokartorna. Efter Byggmästares praktikperiod finns en tanke att utvecklandet av infokartorna lever vidare samt att föräldrarna ges en möjlighet att kommentera infokartorna.

Byggmästar (2009) upplever att det finns ett stort utbud av service för barn och barnfamiljer i riskzonen, men upplever att servicen är svår tillgänglig. Hon ställer frågan; ”Behöver den sociala servicen bli bättre på att marknadsföra sig själv för att möta de behov som finns?” Det vore nödvändigt att minska och göra servicen mer tillgänglig skriver Byggmästar.

Byggmästar (2009) har också under sin praktikperiod gjort intervjuer med Svenska socialservicens samarbetspartners som hör till den tredje sektorn. En person per organisation (Folkhälsan, Barnvårdsföreningen och Norr om Stan) deltog utom Sveps, där det intervjuades två personer. Resultaten av intervjuerna är riktgivande och ger en inblick i hur samarbetet fungerar samt vilka utvecklingsmöjligheter det finns. Det långa och fungerande samarbetet upplevdes som en styrka. Familjecenterverksamheten lyftes upp som en styrka i samarbetet med flera organisationer samt personliga kontakter och att man känner sina samarbetspartners. Som svaghet nämndes svårigheten att nå dem som är i behov av servicen. Alla organisationer ansåg att det fanns en möjlighet att förbättra och utveckla samarbetet med den Svenska socialservicen. Samarbetsparterna ansåg även att informationsspridningen om de olika verksamheterna behöver förbättras. I sin avslutande reflektion kring praktiken och praktikforskningen skriver Byggmästar att det viktiga i samarbetet är att veta varför man samarbetar och att samarbetet bör vara mer klientcentrerat.

Annika Rentola (2013) har skrivit en artikel ”Experter vill öka tidigt stöd till barnfamiljer” i Hufvudstadsbladet, för vilken hon intervjuat Mirjam Kalland, generalsekreterare på Mannerheims barnskyddsförbund. I artikeln framkommer det att Finland saknar ef-

fektiva sätt att stöda föräldrarna när vardagen blir alltför tung. Att man i Finland borde öka tidigt stöd till barnfamiljer, hjälpa familjerna före vardagen blir för tung. Kalland säger att det i de andra nordiska länderna finns praktiska stödmodeller, där kommunerna satsar på föräldrar och hjälper dem att klara av svåra tider bättre. Ytterligare menar Kalland att det i Finland varierar mycket från kommun till kommun. I de mindre och fattiga kommunerna kan familjerna sakna stödet och hjälpen medan de större kommunerna erbjuder familjerna stöd. Kalland anser att man i samhället borde arbeta fram en gemensam modell för att hjälpa de utsatta familjerna. Rentola skriver att man i Finland har jobbat med att lösa problem som redan finns och är svåra, medan man i de andra nordiska länderna mera arbetat med att förebygga. I Danmark arbetar man med tidigt stöd i familjecentralerna genom att hjälpa unga sårbara mammor. Målet är att hjälpa mammorna genom de första småbarnsåren, så att mammorna får en stabil vardag att leva i. (Rentola 2013)

2 REFERENSRAM

Vi har bekantat oss med den lagstadgade servicen, vilka olika lagar det finns och vad en kommun är skyldig att ordna för service åt sina invånare. Vi har även bekantat oss med hur familjecentren ser ut i Finland och i Norden samt med modellen Familjens hus.

2.1 Vad säger lagen

Socialvårdslagen (710/1982) styr vilken service kommunen skall ordna för sina invånare och hur den skall ordnas. Hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) styr igen vilka hälsovårdstjänster kommunen skall ordna. Regionförvaltningsverket övervakar kommunerna samt de privata aktörerna som ordnar service i kommunerna. (Social- och hälso-

vårdsministeriet 2012) Lagen om barndagvård (36/1973) stadgar dagvården i kommunerna. Barnskyddslagen (417/2007) reglerar barnskyddet i kommunerna.

2.1.1 Hälsa-och sjukvårdslagen

I Hälsa- och sjukvårdslagen (1326/2010) § 15 kommer det fram att en kommun skall ordna rådgivningsbyråttjänster. Tjänsterna är avsedda för gravida kvinnor, familjer som väntar barn, barn under skolåldern och deras familjer. Till rådgivningsbyråttjänsterna hör att man regelbundet följer med fostrets och den gravida kvinnans hälsa. Under barnets första levnadsår följer man upp barnets tillväxt ca en gång i månaden, därefter årligen och efter individuellt behov. Barnets tandvård och munhälsa följs också upp. Man stöder föräldraskapet, familjen i vardagen samt en hälsosam hem-, uppväxt- och utvecklingsmiljö. Det hör också till rådgivningsbyråttjänsterna att i ett tidigt skede identifiera om ett barn eller en familj är i behov av skärskilt stöd.

2.1.2 Socialvårdslagen

Kommunen är skyldig att ordna planeringen och genomförandet av socialvård enligt det som står i socialvårdslagen (710/1982). En kommun skall ordna följande tjänster; socialarbete, rådgivning i fostrings- och familje frågor, hemservice, boendeservice, anstaltsvård, familjevård, sysselsättnings- och arbetsverksamhet för funktionshindrade samt handlingar som fastslår underhållsbidrag. I tvåspråkiga kommuner skall klienten själv kunna välja på vilket språk hon eller han väljer att bli betjänad. Kommunen skall erbjuda socialvård antingen på finska eller på svenska. Kommunen skall ha yrkesutbildad personal i tjänsterna inom socialvården. Med rådgivning i fostrings- och familje frågor avser man att experter ger sakkunnighjälp i fostrings- och familje ärenden samt stöder barnets positiva utveckling. (Socialvårdslagen 710/1982)

2.1.3 Lag om barndagvård

Från början av år 2013 har beredningen, förvaltningen och styrningen av lagstiftningen om dagvårdstjänster överförts till undervisnings- och kulturministeriet. Kommunerna skall erbjuda dagvårdstjänster och övervaka den privata dagvården. När föräldrapenningsperioden tar slut har ett barn rätt till kommunal dagvård. Vårdnadshavaren ansöker om en kommunal dagvårdsplats fyra månader före vårdbehovet. Dagvården består av vård och omsorg samt fostran och undervisning. Den kommunala dagvården ordnas antingen på finska, svenska eller samiska. Vårdnadshavaren kan också välja privat dagvård för sitt barn och då kan man ansöka om stöd för privat vård av barnet. (Social- och hälsovårdsministeriet 2013)

I lagen om barndagvård (36/1973) i § 1-2 kommer det fram att vård av barn kan ordnas i form av daghemsvård, familjedagvård, lekverksamhet eller någon annan form av dagvårdsverksamhet. Familjedagvård ordnas i ett privat hem eller annan plats som är hemlik. Daghemsvård ordnas på en plats som är ändamålsenlig för daghemsvård. Barn under skolålder är berättigade till barndagvård. Dagvården skall stöda föräldrarnas fostran av barnet. Verksamheten skall vara mångsidig och stöda barnet i dess utveckling.

Lagen om behörighetsvillkor för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005) gäller personal inom barndagvården. Kommunen kan antingen själv ordna barndagvården, genom avtal med annan kommun, flera kommuner eller vara medlem i en samkommun som sköter verksamheten. Kommunen kan också köpa servicen av en privat serviceproducent eller genom att bevilja en servicesedel till serviceanvändaren. (Lagen om barndagvård 36/1973)

2.1.4 Barnskyddslagen

Barnskyddslagen (417/2007) trädde i kraft i början av år 2008. Syftet med lagen är att trygga barnets rätt till en trygg uppväxtmiljö. Det primära ansvaret för barnets välmående och utveckling ligger hos föräldrarna eller annan vårdnadshavare. Lagen angående

vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) säger tydligt vad som är barnets bästa. I barnskyddslagen (417/2007) kommer det fram att kommunen eller flera kommuner tillsammans skall göra upp en plan för att ordna och utveckla barnskyddet. Planen skall godkännas av kommunfullmäktige samt granskas och uppdateras minst vart fjärde år. Barnskyddet skall främja barns utveckling och välfärd samt stöda föräldrarna, vårdnadshavarna eller andra som ansvarar för barnets vård och fostran. Man strävar efter att förebygga problem och att ingripa i ett tidigt skede. Barnets bästa skall beaktas då en bedömning av behovet av barnskydd görs. Finkänslighet betonas i lagen och att det först och främst är åtgärder inom öppenvården som gäller förutsatt att dessa åtgärder är tillräckliga för att trygga barnets bästa. Då det för att trygga barnets bästa krävs vård utom hemmet skall sådan vård ordnas utan dröjsmål. Strävan att återföreina familjen när sådana åtgärder vidtas skall beaktas utifrån barnets bästa. Barnet har rätt att få information i ett barnskyddsärende som berör barnet själv och barnet skall ges möjlighet att framföra sina åsikter. Denna rättighet skall tryggas i enlighet med barnets ålder och utvecklingsnivå. Barnets åsikter och önskemål bör även beaktas då bedömningen om barnskydd görs och då beslut fattas. I barnskyddslagen (417/2007) anses personer under 18 år som barn och personer som är 18-20 år som unga.

De som är anställda eller har ett förtroendeuppdrag inom social- och hälsovården, undervisningsväsendet, ungdomsväsendet, polisväsendet, en församling eller något annat religiöst samfund, mottagningsverksamhet för asylsökande eller nödcentralverksamhet, yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården samt anställda för morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever har en anmälningsskyldighet om de misstänker att ett barn är i behov av barnskydd. Ett barnskyddsärende inleds på anmälan eller då en socialarbetare eller någon annan anställd inom barnskyddet har tagit emot en begäran av bedömning av behovet av barnskydd eller då man på annat sätt fått kännedom om ett barn som eventuellt är i behov av barnskydd. Då ett barnskyddsärende inletts skall det omedelbart bedömas om det finns brådskande behov av barnskydd. Bedömningen görs av socialarbetare eller någon annan anställd inom barnskyddet. Senast den sjunde vardagen efter att anmälan eller motsvarande information mottagits skall det avgöras om en utredning av barnskyddsbehovet skall inledas. (Barnskyddslagen 417/2007)

Enligt Barnskyddslagens (417/2007) § 3a, förebyggande barnskydd, skall kommunen ordna förebyggande barnskyddsarbete till barn och familjer som inte är barnskyddets klienter i form av särskilt stöd inom dagvården, undervisningen samt annan service som social- och hälsovården ordnar.

2.2 Familjecenter i Finland och Norden

Ett familjecenter är en servicemodell som för samman de tjänster som stöder och hjälper barn och barnfamiljer och en modell som satsar på förebyggande arbete. I Sverige började man redan på 1970-talet att jobba med familjecenter. I Finland och Norge började utvecklingsarbetet på 2000-talet. Danmark och Island blev också intresserade av familjecenter på 2000-talet. Alla nordiska länder använder olika benämningar för familjecentren. Trots olika benämningar följer man samma principer. I Finland säger vi familjecenter, i Sverige talar man om familjecentral och i Norge används Familiens hus. (Kekkonen, Montonen & Viitala 2011:9)

Utgångspunkten för familjecenterverksamheten är att, genom att stöda föräldrarna hjälper man barnet. Föräldrar som mår bra kan ge sitt barn en trygg och lycklig barndom. Verksamheten är tillgänglig för alla barnfamiljer och man erbjuder stöd och tjänster med låg tröskel. Familjecentret skall vara en mötesplats för alla familjer och barn i kommunen oavsett vilken bakgrund man har. Familjecentret stöder barnfamiljer i vardagen och är en plats för föräldrar att träffa andra föräldrar i samma livssituation samt knyta nya nätverk och vänskapsrelationer. (Bing 2011: 15-20)

Vibeke Bing (2011) från Sverige, skriver att det finns en koppling mellan barnens mående och föräldrarnas mående. Det är viktigt att man också stöder och hjälper föräldrarna. I Sverige är familjecentralernas syfte att ge barn en hälsosam start i livet genom att finnas med före och efter födseln.

I Finland började man jobba med servicemodellen i början på 2000-talet. Esbo stad arbetade tillsammans med yrkeshögskolan Diak med att förnya rådgivningens familjeförberedelsekurser till en ny modell, Leksand-modellen. Modellen innebär att familjeförberedelse ges i föräldragrupper före och efter barnets födsel och att papporna är med från början. I Finland började kommunerna samarbeta och arbeta med olika projekt. År 2005 inledde Social- och hälsovårdsministeriet projektet PERHE (FAMILJ). Ett projekt som förvekligades för att uppnå det mål som man hade lagt upp på Statsrådets principbeslut 2003 om att trygga det sociala områdets framtid där familjecentret definierades som en verksamhetsmodell. Projektet genomfördes under åren 2005-2007, då familjecenterverksamhet startades i 30 kommunala projekt. (Viitala, Kekkonen & Halme 2011: 21-23)

Kommunerna som deltog i projektet PERHE jobbade tillsammans fram en gemensam vision om familjecentrens verksamhetskoncept. Konceptet delades in i fem principer. Principerna hjälpte kommunerna att utveckla de lokala verksamhetsmodellerna. Principerna var ”1. främjande av barnens välbefinnande, 2. utveckling av bastjänster för barn och familjer, 3. främjande av stöd av likställda och de sociala nätverken, 4. skapande av en samarbets- och partnerskapskultur, 5. förnyelse av servicestrukturerna”. (Viitala, Kekkonen & Halme 2011: 23) Av dessa fem principer sammanfattade man verksamhetskonceptet för familjecentren så här:

Familjecentren är en servicemodell som utvecklas lokalt och vars tjänster utgörs av servicen inom mödra- och barnrådgivningen, den öppna förskolan, skolväsendet samt det tidiga stödet och familjearbetet. Familjecentren har en mötesplats för familjer där föräldrarna kan delta i fria eller handledda föräldragrupper. De familjeinriktade arbetsrutinerna främjar barnens välfärd, stöder föräldrarna och parförhållandet, och är av tidigt förebyggande art. Familjecentrens verksamhetssätt bygger på partnerskapssamarbete med medborgarorganisationer, församlingar, volontärer och familjer. Familjecentren utgör en del av strukturen för kommunens barn- och familjetjänster, och styrningen av tjänsterna säkerställer att familjerna har tillgång till nödvändiga specialtjänster. (Viitala&Kekkonen&Paavola 2008:23)

Under projektet PERHE uppstod tre olika modeller för familjecentren i kommunerna. Den första var en modell som var rådgivningsinriktad. Den andra var en modell inom den öppna dagvården. Den tredje var en regional modell för familjecentren. Den rådgivningsinriktade metoden baserar sig på att familjeförberedelsekurserna skulle vara mera som Leksand-modellen samt att öka samarbetet mellan mödra- och barnrådgivningen, dagvården och det förebyggande sociala arbetet. Modellen inom den öppna dagvården

baserar sig på att ordna lättillgängliga mötesplatser för familjerna med småbarn. Handled verksamhet ordnas för föräldragrupper och pedagogisk verksamhet ordnas för barn och föräldrar. Tillsammans med kommunerna ordnar medborgarorganisationer och församlingar också verksamhet. Den regionala modellen baserar sig delvis på kommun-sammanslagningar under projektperioden. T.ex. i Österbotten har man utarbetat fram en familjecenterverksamhet på internet. Under projektet då utvecklingen av familjecentre-na var aktuella stärktes; sektoröverskridande samarbete, familjearbetet inom rådgivningen, gruppbaseade tjänster för barn och föräldrar, inom tjänster för barnfamiljer ökade betydelsen av barn-föräldragrupper samt stöd av likställda och stöd i parförhållanden. (Viitala, Kekkonen & Halme 2011: 24)

År 2007 skrevs det i regeringsprogrammet för social- och hälsovård om utvecklingen av familjecentra. Det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården åren 2008-2011 fick namnet KASTE, som blev en startmotor för utvecklingsarbetet av familjecentren. I programmet KASTE arbetade man med tjänster för barn, unga och barnfamiljer i Finland. Kundorientering, främjande av hälsa och välfärd, förebyggande arbete samt delaktighet, är alla saker man betonade i projektet. Finland delades in i fem olika KASTE regioner. En förändringsprocess hade börjat gällande hur man tänkte på barn- och familjearbetet. Den förebyggande rollen i bastjänsterna fick mera fokus samt med tidigt stöd stärkte man kompetensen. KASTE har fortsatt som det nationella utvecklingsprogrammet för åren 2012-2015. En utmaning i Finland gällande familjecentren är vilka kriterier man har för verksamheten, samt att fastställa vad som styr verksamheten. Under KASTE perioden 2008-2011 har man kommit fram till att familjecentren är en struktur som stöder barnens och familjens hälsa och välbefinnande samt erbjuder tidigt stöd. Familjecentren utvecklas till en servicestruktur som fungerar både som mötesplats och servicenätverk för barnfamiljer. Reformen och utvecklingen av familjecentren fortsätter i nästa KASTE. (Viitala, Kekkonen & Halme 2011: 25-26)

Familjecentren skall stöda barnets välbefinnande och hälsa och man uppnår detta genom att stöda föräldrarna. Det finns allt mer kunskap om att barnets välfärd och hälsa skapas genom växelverkan mellan barnet och föräldrarna. Att satsa på tjänster som är stödande och förebyggande samt lättillgängliga för barnfamiljer, hjälper man att minska på antalet barnskyddsklienter och på långsikt sparar kommunen pengar. I det förebyggande ar-

betet är det viktigt att man har en plats där föräldrarna kan samlas samt att föräldrarna har tillfälle att dela med sig de känslor som föräldraskapet medför. Den öppna pedagogiska verksamheten för småbarn är också en viktig del av verksamheten på familjecentren. Den pedagogiska verksamheten hjälper barnet i sin tillväxt. (Viitala, Kekkonen & Halme 2011:26–27)

I västra Nyland har man i sex kommuner; Ekenäs, Hangö, Ingå, Karis, Pojo samt Sjundeå arbetat med olika projekt för att utveckla familjecenterverksamhet mellan åren 2000 och 2007. Inom ramen av PERHE har utvecklingsarbetet av familjecentren fortsatt i västra Nyland i form av ett regionalt projekt ” Familjecenter och välfärd för barnfamiljer i västra Nyland 2006-2007”. Den övergripande målsättningen för projektet var att bygga nätverk för basservicen och förnya samarbetsstrukturerna. Syftet var att skapa basservice som skulle motsvara barnfamiljernas behov samt att förbättra det mångprofessionella samarbetet och utveckla kvaliteten och tillgängligheten av basservicen. (Beijar 2008:6–12)

I västra Nyland har man utgått från liknande tankesätt som Sverige har om familjecentralerna, det är viktigt att stöda föräldraskapet samt att ge tidigt stöd åt blivande föräldrar. I projektet har man utgått från Leksand-modellen. I Leksand-modellen har man förlängt föräldraförberedelsekursen och givit tidigt stöd åt blivande föräldrar samt en möjlighet att skapa hållbara sociala nätverk. Papporna har fått mera uppmärksamhet i Leksand-modellen. Det är viktigt att papporna är med från första början och att man ordnar skilda pappagrupper. (Beijar 2008:13–14)

I västra Nyland hör det till begreppet familjecenter olika förebyggande tjänster för barnfamiljer. Där ingår den service som erbjuds alla barnfamiljer; rådgivningsverksamhet, dagvård, förebyggande socialt arbete samt ungdoms- och skolverksamhet. I familjecenterverksamheten ordnas det följande verksamheter; familjeförberedelsegrupper, föräldragrupper (efter förlossning, pappa-barn-grupper, åldersgruppskvällar), öppet daghem samt familjearbete utgående från familjecenter. (Beijar 2008:39)

Personalen på de olika familjecentren i västra Nyland satsar på det förebyggande arbetet för barnfamiljer samt på det stöd föräldrar kan ge åt varandra. Personalen har också

samarbetat över kommungränserna och det anser man som något mycket positivt i små kommuner. Centrala resultat av projektet var att man ansåg att öppna daghem var en bra och neutral mötesplats för föräldrar, föräldrarna fick prata och stöda varandra samt bilda nya sociala nätverk. Speciellt viktigt var de öppna daghemmen för invandrare och nyinflyttade invånare. Kommunerna ville komma bort från det ökande behovet av specialservice för barn och unga. För att uppnå det behöver man stärka och stöda föräldraskapet samt en barn- och familjevänligare attityd i samhället. (Beijar 2008:52,57–58)

2.3 Familjens hus

I Norge arbetar kommunerna med en modell som heter Familiens hus (eng. The Family's House), en modell som erbjuder tjänster för barn, unga och föräldrar. Vi har översatt Familiens hus till Familjens hus. Inspirationen för modellen kommer från Sverige, familjecentral modellen. Under åren 2004-2008 deltog sex kommuner i Norge i en Familjens hus försöksperiod. Efter försöksprojektet har myndigheterna i Norge rekommenderat att kommunerna ordnar sina tjänster för barn och barnfamiljer enligt Familjens hus modellen. Familjens hus är en mångprofessionell kommunal service vars uppgift är att stöda psykiska och fysiska hälsan hos gravida kvinnor, barn och unga. (Thyrhaug 2012:16)

De centrala tjänsterna som ofta ingår i Familjens hus är mödrarådgivning och barnrådgivning, socialservice för barn, pedagogiska och psykologiska tjänster samt öppen dagvård. Målsättningen är att familjen skall möta en mångsidig och stödande service under ett och samma tak, samt att barn i psykosocial risk skall bli identifierade och få den hjälp de behöver, så tidigt som möjligt. Professionella från de olika tjänsterna utgör en mångprofessionell och flexibel arbetsgrupp som fördelar arbetet enligt överenskommelse, samt de önskemål som klienten har. Målet är att utveckla en bra dynamik så att hjälpen är koordinerad på ett bra sätt oberoende på vilken nivå av intervention hjälpen är. (Thyrhaug 2012:17)

Familiens hus modellen delas in i tre olika nivåer av intervention; första är universal, andra selektiv och tredje indikerad. Till den första nivån hör de allmänna tjänsterna som alla barn och barnfamiljer får och som är bra för barnets sociala utveckling. Till den andra nivån hör den service som barn och barnfamiljer med individuella behov behöver, om en barnfamilj behöver vägledning och hjälp. Till den tredje nivån hör den service som barn och barnfamiljer med skärskilda behov behöver, om en barnfamilj har stora problem och behöver specifik hjälp. I figur 1 kan man se att den första våningen representerar universal, den andra våningen representerar selektiv och den tredje våningen representerar indikerad intervention. (Thyrhaug 2012:17-19)

Figur 1. Familiens hus modell, (Jønholdt 2011)

3 METOD

Vi använder oss av en projektinriktad metod (fin. toiminnallinen opinnäytetyö) där slutprodukten är en handbok som tilldelas det svenska familjecentret i Helsingfors. Handboken kommer att delas ut till alla familjer som deltar i familjecentrets familjeförberedelsekurser. Familjecentret kommer att ansvara för detta samt för att handbokens innehåll uppdateras i framtiden.

Vi har valt den här metoden för att vi vill göra något konkret som examensarbete. Vi bestämde oss för att göra en handbok och vår lärare föreslog att vi kunde använda oss av projektinriktad metod. Metoden var inte bekant för oss från tidigare. Vi har bekantat oss med några examensarbeten som har projektinriktad metod. Vår lärare rekommenderade oss också boken Toiminnallinen opinnäytetyö, för att få mera fakta om metoden.

Ett projektinriktat examensarbete är en alternativ metod för examensarbeten på yrkeshögskolenivå. Slutprodukten kan vara en yrkesinriktad guide eller en anvisning. Metoden består av det praktiska förverkligandet som grundar sig på teori och rapportering. I den projektinriktade metoden är rapporten en text varav framgår vad, varför och hur man gjort och hurdan arbetsprocessen varit samt till vilka resultat och slutsatser man kommit. I rapporten framkommer också hur man själv utvärderar sitt eget kunnande. När man läser rapporten framgår det hur man lyckats med examensarbetet. Till metoden hör att man skriver rapporten, men också själva produkten ingår som ofta är i skriftlig form. I produkten skall man komma ihåg till vem man skriver. (Vilkka & Airaksinen 2003:5,9,65)

3.1 Etiska aspekter

Under helan den tiden man arbetar med en undersökningsprocess skall man ha ett etiskt övervägande med i tankarna. Presentationen av data skall vara korrekt, man skall inte förfälska data eller resultat. När man skriver är det viktigt att komma ihåg att vara kritisk, både när man skriver sin egen forskning och till de fynd man gör. Viktigt är att man som skribent öppet och tydligt kan motivera de val man gjort i sin forskning. Det gör det lättare för andra forskare att granska forskningens reliabilitet och validitet. (Jacobsen 2007:27, 28, 290)

3.2 Processbeskrivning

Skriverprocessen började på hösten 2012 och började med att vi tillsammans funderade över hur vi skulle dela upp arbetet. Det kändes naturligt att Marina tog ansvaret över handboken samt att samla det material och de uppgifter vi behövde till handboken. Detta för att hon via sitt arbete kommit i kontakt med det svenska familjecentret i Helsingfors och dess samarbetspartners samt med personalen på familjecentret. För Linda som ansvarade för referensramen och metoden var det ett bra sätt att bli mer bekant med Svenska familjecentret i Helsingfors samt med familjecentermodellen.

Vi har valt att dela upp arbetet så att vi båda har kunnat arbeta med våra egna delar på var sitt håll under processen. I januari år 2013 bestämde vi vår tidtabell för skrivprocessen. Vi bestämde att arbetet skulle vara klart i juni 2013. Under själva processen pratade vi regelbundet med varandra och skickade det skrivna materialet till varandra, så att vi har kunnat läsa varandras material samt fått en helhetsbild av arbetet. Vi har också träffats en gång i månaden med våra grupphandledare och fått respons om det skrivna materialet. De månatliga träffarna har hjälpt oss att hålla fast vid vår tidtabell. De har även hjälpt oss att hålla skrivprocessen flytande.

De muntliga källorna som vi använder oss av är familjecentrets samarbetspartners. Vi har muntligt, via internet samt via broschyrer tagit reda på vilken service samarbetsparterna erbjuder. Vi har presenterat vårt arbete, varför vi gör handboken, för vem vi gör den och till vad den muntliga källan används. Vi har berättat att det är frivilligt att medverka som muntlig källa. Som vi nämnde i inledningen, har vi varit med på ett av styrgruppens möten och presenterat arbetsprocessen. På mötet tog vi upp att vi kommer att använda oss av muntliga källor. Styrgruppens medlemmar som deltog på mötet var positivt inställda till att ställa upp som muntliga källor.

Vi har diskuterat tillsammans med personalen på familjecentret i Helsingfors för vem vi gör handboken och vad det skall ingå i den. När vi planerade hur handboken skulle se ut, tyckte vi att informationen skulle vara lättillgänglig, på ett och samma ställe samt att man får tillräckligt med information om själva servicen. Familjerna har kommit med önskemål om en sammanfattning av vilka serviceformer det finns till förfogande för dem. Källorna i vårt examensarbete består av litteratur, internet, broschyrer samt muntliga källor. Litteratur gällande familjecenter och tidigare projekt fick vi låna av Svenska familjecentret i Helsingfors. Forskningsrapporten av Johanna Byggmästar (2009) har Marina kommit i kontakt med i sitt arbete.

När vi samlat in all information till handboken var följande steg att framställa handboken. Det material som vi fått av de muntliga källorna samt de uppgifter vi tagit från internet och broschyrer har vi bearbetat och skrivit till text. Texten har vi sedan skickat per e-post till de muntliga källorna samt till experterna på området, som har fått läsa igenom samt rätta texten vid behov. Några av experterna gav förslag till rättelser som vi sedan korrigerade i vår text. Det var mycket viktigt för oss att den text och information som kommer till handboken är korrekt. Vårt fokus i handboken var servicen i Helsingfors våren 2013. Som det står i avsnittet Bakgrund, är det familjecentret som ansvarar för att uppgifterna i handboken är uppdaterade i framtiden.

Vi valde att ha handboken printad i A4 format, i vågrätt format och tre spalter per sida. Familjecentret har möjlighet att själva ändra på layouten, om de så önskar. För oss var

det viktigaste med handboken att det kommer fram fakta och information om de olika serviceformerna som en barnfamilj kan ta del av i Helsingfors. Vi valde att skriva vissa ord med rött i handboken. De här orden finner man också på serviceproducenternas hemsidor som länkar. När man trycker på länken öppnas en ny sida med information. Vi har gjort på det här sättet så att läsaren lätt kan orientera sig på hemsidorna. Vi har valt att lämna bort tid och plats för olika aktiviteter när vi presenterar servicen i handboken. I själva examensarbetet har vi skrivit ner tiden och platsen för de olika aktiviteterna som serviceproducenterna ordnar. I handboken har vi i avslutningen nämnt att arbetet kan läsas på www.theseus.fi.

Handboken är uppbyggd enligt modellen Familjens hus. Först presenterar vi service som alla barn och barnfamiljer är berättigade till, allmän service med lågtröskelverksamhet. Barnavårdsföreningen och Folkhälsan ordnar service till alla barn och barnfamiljer, men de ordnar också specifik och individuell service. Vi har på grund av detta valt att presentera dem i slutet av handboken. Socialservice på svenska presenterar vi till sist eftersom den service de erbjuder är mycket individuell och specifik för ett barn och en familj. Då vi planerade ordningen i handboken ansåg vi att modellen Familjens hus med de olika nivåerna gav oss ett bra sätt att presentera servicen.

4 UTBILDNINGSVERKET - LINJEN FÖR SVENSK DAGVÅRD

Den svenskspråkiga dagvården i Helsingfors administreras av Utbildningsverket som är beläget på Tavastvägen 11 A. Staden erbjuder service för barnfamiljer i form av kommunal dagvård, stöd för privat vård eller vård av barnet i det egna hemmet. Utöver detta ordnar staden även öppen verksamhet i form av lek- och klubbverksamhet. Denna verksamhet riktar sig alltså till barn under skolåldern. Familjerna har rätt att välja mellan kommunal dagvård i form av daghem eller familjedagvård, de kan också välja stöd för

privatvård eller hemvårdsstöd för barn under tre år som ansöks via FPA (Folkpensionsanstalten). (Helsingfors stad, Utbildningsverket 2013; Socialverket 2006:5) Det är lagen om barndagvård som styr dagvården i vårt land, se kapitel 2.

4.1 Daghem

I Helsingfors finns det sammanlagt ungefär 300 daghem varav ca 70 är svenskspråkiga. Till dessa 70 svenskspråkiga daghem räknas de kommunala daghemmen, köpavtalsdaghem samt privata daghem. Dessa svenska daghem är indelade i fyra så kallade daghemsområden; södra, västra, norra och östra området. På adressen www.hel.fi/palvelukartta finns det en karta där alla stadens daghem är utprickade. Genom att klicka på daghemmets namn kommer man in på deras hemsida där det står kort om daghemmet samt kontaktuppgifterna. Ifall man endast vill se de svenskspråkiga daghemmen är det också möjligt på Utbildningsverkets hemsida www.hel.fi/hki/Opev/sv/Dagv_rd under **svenska daghem** där daghemmen är listade enligt vilket daghemsområde de hör till. (Helsingfors stad, Utbildningsverket 2013)

De kommunala daghemmen har öppet vardagar mellan klockan 6.15 och 17.30. Det rekommenderas dock att barnet är i dagvård högst 10 timmar per dag. Familjerna kan välja mellan heldagsvård eller halvdagsvård. Halvdagsvård betyder att barnet är högst 5 timmar per dag i dagvård. Familjen kan även välja ”80 procents vård” vilket betyder att barnet är 5-7 timmar/dag i dagvård eller regelbundna frånvarodagar (1-12 dagar/mån). Det finns även möjlighet till kvällsdagvård och dagvård dygnet runt. På svenska finns det endast kvällsdagvård vilket betyder att barnet kan vara på daghemmet vardagar också kvällstid till klockan 22. De två daghem som erbjuder denna service är Fanny i västra Böle samt Killingen i Hertonäs. Dessa daghem är avsedda för barn vars föräldrar på grund av arbete eller studier inte har möjlighet att hämta barnen senast klockan 17.30.

Båda föräldrarna bör visa upp ett intyg där det framkommer att ett sådant behov finns. (Helsingfors stad, Utbildningsverket 2013; Hammarström-Boughdiri 28.2.2013)

År 2003 har Institutet för hälsa och välfärd utarbetat en plan som styr verksamheten inom småbarnsfostran på ett nationellt plan. Planen heter Grunderna för planen för småbarnsfostran. Syftet med planen är att småbarnsfostran skall kunna ordnas på samma grunder i hela landet, öka föräldradelaktigheten, öka de yrkesinriktade kunskaperna hos personalen inom småbarnsfostran samt öka det multiprofessionella samarbetet. Planen styr alla former av verksamhet inom småbarnsfostran som den offentliga sektorn erbjuder och övervakar. Ett konkret hjälpmedel inom småbarnsfostran är den individuella planen för småbarnsfostran som görs för varje enskilt barn tillsammans med hans/hennes föräldrar. Denna plan utvärderas och följs upp regelbundet. (Institutet för hälsa och välfärd 2005)

Beträffande Helsingfors stad har varje daghem utarbetat sin egen plan för småbarnsfost-
ran utifrån den riksomfattande planen. Det som staden valt att inrikta sin verksamhet på är; Med barnaögon modellen, stöd i det svenska språket samt lekens betydelse för barnet. Konkret betyder detta att alla stadens daghem har en så kallad egenvårdarmodell som bl.a. innebär att alla barn har en egenvårdare. Staden har även två så kallade språk-
stödsbarnträdgårdslärare som besöker daghemmen och stöder barnen i deras språkut-
veckling och handleder personalen i språkfrågor. Helsingfors stads daghem poängterar
också lekens betydelse för barnet i form av både fri lek och ledd lek. På de flesta av sta-
dens daghems hemsidor hittar man just deras plan för småbarnsfostran. (Hammarström-
Boughdiri 28.2.2013)

4.2 Familjedagvård

Till familjedagvårdens verksamhetsformer hör gruppfamiljedagvård, familjedagvård i vårdarens hem samt trefamiljsvård. Med gruppfamiljedagvård avses dagvård som utövas i stadens utrymmen där två eller tre familjedagvårdare jobbar med 10-12 barn. En familjedagvårdare som vårdar barn i sitt eget hem kan ha högst fyra heldagsbarn. Ifall barnen är halvdag kan barnantalet vara flera. Med trefamiljsvård avses en vårdning som består av 2-4 familjer med sammanlagt fyra barn under 7 år. (Socialverket 2006:8)

4.3 Lek- och klubbverksamhet

I stadens lekparker ordnas en öppen verksamhet i form av fri lek och ledd sysselsättning. Denna verksamhet ordnas både inomhus och utomhus varje vardag. Lekparkens personal ansvarar för verksamheten, inte för barnen, vilket betyder att en vuxen bör vara i parken tillsammans med barnet. Till denna verksamhet behövs ingen ansökan eller anmälan och den är avgiftsfri. Verksamheten finns inte direkt på svenska men är öppen för alla. Lekparkerna finns belägna på flera områden i Helsingfors. (Helsingfors stad, Utbildningsverket 2013)

Klubbverksamheten är avsedd för småbarn som inte har någon annan dagvård. Verksamheten ordnas 2-5 dagar i veckan några timmar per dag. Till denna verksamhet bör en ansökan lämnas in då man också tillsammans med vårdnadshavaren diskuterar och kartlägger de önskade klubbtimmarna. Målet med denna verksamhet är att stöda den sociala utvecklingen hos barnet i form av fri och ledd lek. (Helsingfors stad, Utbildningsverket 2013)

4.4 Att ansöka om dagvårdsplats

Då man ansöker om en dagvårdsplats till familjedagvård, klubbverksamhet eller till ett kommunalt- eller ett köpavtalsdaghem är det viktigt att komma ihåg att ansökan bör lämnas in senast fyra månader men högst ett år före behovet av dagvård. Ifall behovet av dagvård är brådskande på grund av föräldrarnas arbete eller studier bör en ansökan göras senast två veckor före barnet skall börja i dagvården. I detta fall bör föräldrarna vara i direkt kontakt med enheten. Dagvårdsansökan kan göras skriftligen genom att fylla i blanketten om ansökan av dagvård som finns på Utbildningsverkets hemsidor och sedan lämna in den till en enhet. Det går också bra att göra anmälningen elektroniskt vilket förutsätter att barnet har en finländsk personbeteckning. Då man ansöker elektroniskt första gången registrerar man sig med bankkoder. Båda alternativen hittar man på Utbildningsverkets hemsidor på länken http://www.hel.fi/hki/Opev/sv/Dagv_rd under **ansökning**. (Helsingfors stad, Utbildningsverket 2013)

Då familjen ansöker om dagvårdsplats för barnet är det bra att uppge flera alternativ eftersom det inte alltid finns tillräckligt med platser på den önskade enheten fastän staden strävar efter detta. Inom två veckor från det att ansökan lämnats in kontaktas familjen av daghemsföreståndaren. Ifall det inte finns plats på den enhet familjen önskat, diskuteras beslutet alltid tillsammans med familjen innan det slutgiltiga beslutet om dagvårdsplats görs. Familjen har också möjlighet att uppdatera dagvårdsansökan före dagvårdsbeslutet görs. Ifall det inte finns lika många platser som ansökningar till en enhet beaktas några omständigheter som baserar sig på socialnämndens beslut den 22.4.2008; finns det ett syskon i samma enhet, speciella orsaker gällande barnet, trafikförbindelser samt eventuella andra orsaker gällande familjen. Dessa omständigheter är relevanta för urvalet och familjen skall anteckna dem i ansökan före den lämnas in. Dagvårdsbeslutet skickas till familjen ca en månad före dagvårdsbehovet. Ifall behovet av dagvård är i augusti eller före mitten av september skickas beslutet redan i maj. I sådana fall att familjen är missnöjd med beslutet kan de be av daghemsföreståndaren om en intern förflyttning efter att barnet börjat i dagvården på den plats som familjen blivit beviljade och tagit emot. (Helsingfors stad, Utbildningsverket 2013)

Familjen kan söka dagvårdsplats till de privata daghemmen genom att kontakta serviceproducenten direkt. De privata daghemmen bestämmer själva sina vårdavgifter och öppethållningstider. Familjen har av FPA rätt att ansöka om stöd för privat vård av barn. Familjen kan även anställa en vårdare för barnet i eget hem, då gör familjen direkt upp ett arbetsavtal med vårdaren. Ifall att familjen väljer att anställa en privat vårdare i eget hem eller att någondera av föräldrarna stannar hemma med barnet som är under tre år, kan de ansöka om hemvårdsstöd från FPA. Mer information om privat svenskspråkig familjedagvård finns att få hos Utbildningsverket. (Helsingfors stad, Utbildningsverket 2013)

5 HÄLSOCENTRALER MED SVENSKSPRÅKIG SERVICE

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) är kommunerna skyldiga att ordna hälso- och sjukvård. Till dessa tjänster räknas också mödra- och barnrådgivning. I kapitel 2 har vi närmare beskrivit lagen.

Den svenskatalande befolkningen i Helsingfors har från och med år 2006 haft möjlighet att välja hälsovårdstjänster på sitt eget modersmål. Till dessa tjänster räknas mödra- och barnrådgivning samt husläkar- och hälsovårdsservice. Dessa svenskspråkiga hälsocentraler är; Kvarnbäckens, Munksnäs och Femkantens hälsocentral. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

5.1 Mödrarådgivning

Målet med mödrarådgivningen är att trygga den väntande moderns, fostrets samt den nyföddes hälsa. Målet är också att upprätthålla hela familjens hälsa och välfärd under graviditeten. Detta görs i form av information och handledning. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

Då menstruationen uteblir och modern misstänker att hon är gravid är det viktigt att hon kontaktar mödrarådgivningen så snabbt som möjligt. Det första besöket hos hälsovårdaren görs under graviditetsveckorna 7-10. Då modern beställer tid till hälsovårdaren bör hon också samtidigt meddela om eventuella sjukdomar eller medicinering. Det är önskvärt att båda föräldrarna deltar på det första besöket hos hälsovårdaren. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

Under graviditeten besöker modern både rådgivningens hälsovårdare samt läkare. Rådgivningsläkaren besöker man i genomsnitt 2-3 gånger under graviditeten samt en eftergranskning som görs 5-12 veckor efter förlossningen. Familjen besöker läkaren första gången i graviditetsveckorna 26-28, då görs en så kallad omfattande hälsokontroll. I den omfattande hälsokontrollen beaktas hela familjens hälsa och välfärd. Till denna kontroll hör både en läkargranskning samt ett besök hos hälsovårdaren. Till de omfattande hälsokontrollerna är det bra om också pappan/partnern deltar. Se tabell 2 i handboken. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

Antalet besök hos hälsovårdaren är beroende på om modern är förstföderska eller omföderska. En förstföderska besöker hälsovårdaren oftare än en omföderska. Det första besöket sker i vecka 7-10, det andra i vecka 18. Det tredje besöket som är en omfattande hälsokontroll sker i vecka 22-24. Efter det besöker modern mödrarådgivningens hälsovårdare i vecka 30-32, 34, 37, 38, 39, 40 och i vecka 41. Efter att barnet fötts och familjen kommit hem från sjukhuset gör hälsovårdaren också ett hembesök till familjen. Des-

sa besök skräddarsys enligt familjens egna behov och familjen kan även välja att besöka en privat mottagning. Se tabell 1 i handboken. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

Utöver besöken till hälsovårdaren och läkaren görs också så kallad fosterdiagnostik. Till fosterdiagnostiken som är frivillig får modern en remiss från rådgivningen. Den första fosterdiagnostikundersökningen görs i graviditetsvecka 10-12. Då görs en ultraljudsundersökning på det sjukhus där modern valt att föda. I denna undersökning kontrollerar man hur länge graviditeten varat, antalet foster samt fostrets nacksvullnad. I den andra ultraljudsundersökningen som sker i vecka 19-21+6 undersöks fostrets byggnad och utveckling. Resultatet från undersökningen sänds hem till familjen per post. Ifall att man under denna undersökning misstänker avvikelser hos fostret görs vidare undersökningar vid HNS Kvinnokliniks enhet för fosterdiagnostik. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

På sidan www.hel.fi/hki/sote/sv/Service+A+++ under **mödrarrådgivning** finns en kort beskrivning om mödrarrådgivningen i Helsingfors på svenska. På denna sida finns olika blanketter som familjen bör ha med sig till rådgivningen. Från sidan kommer man också vidare till andra sidor där det står mer information om besöksfrekvenserna och laboratorieprov som tas i samband med besöken till rådgivningen. Till dessa prov hör urin-, hemoglobin, blodgrupp, blodtryck och vikt samt B-hepatit, hiv- och kardioplipin prov. Andra sidor är; råd under graviditeten där det bl.a. informeras om betydelsen av kost och motion, mer information om fosterdiagnostiken, känningar och problem under graviditeten, tiden efter förlossningen, där det informeras om efterkontroller, preventivmedel samt information om familjeförberedelsekurser. Vi har valt att skriva om familjeförberedelsekurserna i kapitel 10.1, Svenska familjecentret i Helsingfors, eftersom de svenska familjeförberedelsekurserna koordineras av och ordnas på familjecentret. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

5.1.1 Kontaktuppgifter till rådgivningarna

Helsingfors stads invånare har rätt att i mån av möjlighet välja vilken rådgivning samt hälsovårdare de vill besöka. Besöken är avgiftsfria för alla. Från år 2006 har den svenskspråkiga befolkningen garanterats service på svenska på tre av stadens hälsocentraler; Femkantens hälsocentral, Båtmansgatan 4 tfn 09 31050050, Kvarnbäckens hälsocentral, Mjölgränden 4 tfn 09 31050060 samt Munksnäs hälsocentral, Bredviksvägen 30 tfn 09 31050070. Patienten bör skriftligen anmäla sig till den svenska enheten. För att få närmare information kan man kontakta hälsocentralen. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

På adressen www.hel.fi/sote under **på svenska, verksamhetsenheter** och **hälsostationerna** hittar man kontakuppgifterna till stadens alla hälsocentraler. Hälsocentralerna finns även uttryckade på stadens servicekarta ifall man vill veta vilken hälsocentral som är den närmaste. Förutom att det garanteras svenskspråkig service på de tre hälsocentralerna vi nämnde i det föregående stycket kan det även finnas personal som kan svenska på de övriga hälsocentralerna. Detta kan man lätt kontrollera genom att ringa hälsocentralerna. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

Då klienten ska boka en tid till hälsovårdaren har hon möjlighet att göra det antingen per telefon eller elektroniskt. Rådgivningens telefonservice betjänar måndag-fredag kl. 8-13 på numret 09 310 55530. På numret kan man boka eller avboka en tid till rådgivningens hälsovårdare. På samma nummer är det även möjligt att få rådgivning och handledning i frågor som berör moderskap och vård av barnet. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

Ifall klienten vill använda sig av rådgivningens elektroniska tjänster bör hon ingå ett avtal om elektronisk ärendehantering. Blanketten hittar man på stadens hemsida. Den undertecknade blanketten tas sedan med till hälsocentralen. På denna elektroniska tjänst

kan klienten boka en mottagningstid, omboka eller avboka en tid till hälsovårdaren. Genom denna service har klienten även möjlighet att få en påminnelse om tiden till sin mobiltelefon. På sidan asiointi.hel.fi/halsovard kommer man direkt till den elektroniska tjänsten. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

Utöver de ovannämnda telefonnumren har Helsingfors stads invånare även möjlighet att ringa ett så kallat hälsorådgivningsnummer som man kan kontakta i frågor gällande hälsa samt för att få information om Helsingfors stads hälsotjänster. Numret 09 10023 är i bruk dygnet runt. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

5.2 Barnrådgivning

Barnrådgivningens mål är att trygga barnets hälsa samt stöda familjen i föräldraskapet så att barnet har en trygg utveckling och barndom. Ofta besöker familjen samma hälsovårdare som under graviditeten. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

På samma vis som på mödrarådgivningen besöker familjen hälsovårdaren regelbundet. Dessa besök utgår från barnets och familjens egna behov. Det första besöket till barnrådgivningen sker då barnet är 1-4 veckor gammalt. Det andra besöket görs då barnet är 4-6 veckor gammalt. Till det andra besöket hör också en läkargranskning. Det tredje besöket sker då barnet är 2 månader gammalt och det fjärde då barnet är 4 månader gammalt. Det femte besöket är en omfattande hälsokontroll då hela familjen deltar. Under detta besök görs även en läkargranskning. Det sjätte och sjunde besöket görs med en månads intervall. Det åttonde besöket då också en läkargranskning görs, sker då barnet är 8 månader gammalt. Det nionde besöket sker då barnet fyllt ett år. Vid ett och ett halvt års ålder görs det en omfattande hälsokontroll. Följande besök är vid 2-års åldern. Efter det går barnet på hälsokontroll med ett års intervall tills barnet fyllt 6 år. Vid 4-års

ålder görs det en omfattande hälsokontroll. Sammanlagt besöker barnet barnrådgivningen ca 15 gånger före barnet börjar skolan och då övergår till skolhälsovården. Se tabell 3 och 4 i handboken. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

På sidan www.hel.fi/hki/sote/sv/Service+A++ under **barnhälsorådgivning** står det kort om barnrådgivningen på svenska. På samma sida finns blanketterna som föräldrarna bör ha med sig till rådgivningen under de olika besöken. Från denna sida kommer man vidare till sidor där det finns mer information om vilka vaccinationer barnet får på rådgivningen, råd för vård av nyfödda, matning av babyn, den första tiden hemma med babyn, fastställande av faderskap, råd för barn i lekåldern samt råd vid allvarliga olycksfall och förgiftningar. Vid svåra förgiftningar hos barn kan man kontakta HUCS (jour för barn och unga) Stenbäcksgatan 11 tfn 47174734 eller ringa förgiftningscentralens telefonrådgivningen (dygnet runt) tfn 471977. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

Beträffande barnets tandvård besöker barnet en tandskötare eller en tandhygienist vid 1, 3, och 5 års ålder. Den svenskspråkiga tandskötaren heter Carola Cronqvist och har sin mottagning i Hertonäs strand. Då barnet fyllt 1 år får familjen hem per post en kallelse till tandskötaren. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

5.3 Rådgivningspsykologen

Rådgivningspsykologen jobbar vid mödra- och barnrådgivningen. Målet med denna verksamhet är att i ett så tidigt skede som möjligt upptäcka problem i familjen eller hos barnet samt ordna stöd för familjen ifall det behövs. Familjen kan kontakta rådgivningspsykologen direkt per telefon eller per e-post. Den svenskspråkiga rådgivningspsykologen heter Elisabeth Dahla och nås på tfn 09 310 60979 måndag-fredag kl. 12-13. Dahla

har sin mottagning på Munksnäs hälsocentral. Besöken är avgiftsfria och ingen separat remiss behövs för besöken. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

Rådgivningspsykologens tjänster är riktade till familjer som väntar barn eller planerar att skaffa barn samt för barn under skolåldern och deras familjer. Till rådgivningspsykologens arbetsformer hör klientmottagning, telefonrådgivning, barnpsykiatriska undersökningar, daghemsbesök samt vid behov hembesök till familjerna. (Hälsovårdscentralen 2010)

Rådgivningspsykologen kan stöda i frågor som gäller graviditeten, rädsla och osäkerhet för att bli förälder samt ge psykiskt stöd vid missfall, abort eller förlust av barn. Rådgivningspsykologen stöder även i frågor som gäller barnets utveckling, utredande av eventuella svårigheter med den sociala utvecklingen, stödjande i föräldraskapet samt stöd vid eventuella livskriser och livsförändringar som påverkar barnet. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

5.4 Näringsterapi

Vägledning i olika frågor som gäller näring ges av näringsterapeuten. Dessa frågor kan gälla olika sjukdomar som kräver specialdiet, problem som har att göra med själva ätandet och barnets matning. För att besöka näringsterapeuten behövs en remiss från läkaren eller hälsovårdaren. Den svenskspråkiga näringsterapeuten finns på Maria sjukhus och heter Berit Haglund. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

5.5 Talterapi

Talterapi är en rehabiliteringsform som har som mål att förebygga, undersöka och rehabilitera sådant som har att göra med tungan och språkets utveckling. Det vanligaste arbetssättet för talterapeuten är att jobba direkt med klienten. Då det gäller barn samarbetar talterapeuten mycket med familjen och daghemmet ifall barnet går på daghem. I vissa fall samarbetar talterapeuten också med ergoterapeuter, specialläkare och psykologer. I sådana fall där barnet inte har ett talat språk behöver barnet ofta hjälpmedel för att kunna kommunicera med andra, exempelvis bilder eller tecken som stöd. Talterapeuten stöder och handleder familjen och daghemmet i användningen av hjälpmedel. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

Barnet kan vara i behov av talterapi ifall han/hon har svårt att lära sig prata, pratar otydligt eller har svårt att producera tal. Andra faktorer kan vara att barnet stammar eller har inlärningssvårigheter som beror på den språkliga utvecklingen. För besöket behövs en remiss skriven av en läkare eller hälsovårdare. Remissen behandlas senast tre veckor efter att talterapeuten fått den varefter klienten får ett brev med kontaktuppgifter till talterapeuten. Familjen ombeds sedan själva kontakta talterapeuten för att beställa en tid. Remissen är i kraft i tre månader. Den svenskspråkiga ansvariga talterapeuten heter Rita Biström tfn 09 310 45914, Dagmarsgatan 6. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013a)

6 DE SVENSKA FÖRSAMLINGARNA (EV.LUTH.)

Till de evangelisk lutherska församlingarna i Helsingfors räknas 18 finska och tre svenskspråkiga församlingar. De svenskspråkiga församlingarna är; Johannes, Matteus och Petrus församling. Församlingarna ordnar verksamhet för barn och barnfamiljer i form av bl.a. dagklubbar och eftermiddagsverksamhet för barn. Familjen behöver inte vara medlem i kyrkan för att få delta i dessa verksamheter. (Helsingfors församlingar 2013)

Utöver verksamheten som arrangeras av de tre församlingarna ordnar även den svenska enheten familjerådgivning vid Helsingfors kyrkliga samfällighet. Mer information om de evangelisk lutherska församlingarna hittar man på adressen www.helsingforsforsamlingar.fi (Helsingfors församlingar 2013)

6.1 Johannes församling

Johannes församling verkar i centrala Helsingfors. Kyrkorna som hör till Johannes församling är; Johannes kyrka på Högbergsgatan, Berghälls kyrka, Gamla kyrkan, S:t Jacobs kyrka på Drumsö samt Tomas kyrka i Mejlans. Pastorskansliet som är öppet vardagar 10-14 är beläget på Högbergsgatan 10 E, 3 våningen, tfn 09 2340 7700. (Helsingfors församlingar 2013)

Johannes församling satsar på barn- och familjearbete och erbjuder dag- och familjeklubbar i form av; Tomas familjeträff som ordnas på måndagar mellan klockan 10.00 och 11.30 i klubbtrymmena i Tomas kyrka och familjeträff på Hörnan som ordnas på fredagar kl. 10–11.30 på Högbergsgatan 10. Familjeträffarna riktar sig till föräldrar som

är hemma med sina barn. På familjeträffarna sjunger man samt umgås med varandra över en kopp kaffe och diskuterar aktuella ämnen. (Helsingfors församlingar 2013; Lappalainen 6.3.2013)

Dagklubbarna som är riktade till barn i åldern 2,5-5 år ordnas på tisdag-torsdag kl. 9-12 i S:t Jacobs kyrka på Drumsö (Kvarnbergsbrinken 1), Tomas kyrka i Mejlans (Rönnvägen 16) samt på Högbergsgården (Högbergsgatan10). Till verksamheten hör bl.a. andaktsstunder, lek och sång. Till dagklubbarna och familjeträffarna får man delta fastän man inte hör till Johannes församling eller till kyrkan. (Helsingfors församlingar 2013; Lappalainen 6.3.2013)

Som barnarbetsledare för Johannes församling fungerar Nenne Lappalainen. För vidare information kring församlingens barn- och familjearbete kan man kontakta Lappalainen per telefon, 09 2340 7704 eller per e-post. (Helsingfors församlingar 2013)

6.2 Matteus församling

Till Matteus församling räknas östra Helsingfors, från Brändö i väst till Östersundom i öst samt i norr räknas Mellungsbacka, Gårdsbacka, Tranbacka och Kvarnbäcken. Pastorskansliet är beläget på adressen Åbohusvägen 3, våning 2. Öppethållningstiderna är måndag-tisdag och torsdag-fredag klockan 9-14 samt onsdagar 12-14, tfn 09 2340 7300. Matteus församling har som mål i sitt barn- och familjearbete att på olika sätt vara med i barnets liv. (Helsingfors församlingar 2013; Bärlund-Palm 6.3.2013)

Matteus församling ordnar gung & sjung för barn mellan 0-9 månader där barnen och föräldrarna sjunger, dansar och leker tillsammans. Till gruppen bör man anmäla sig på

förhand. Gruppen samlas måndagar klockan 12-15 i Matteussalen på Åbohusvägen 3, våning 2. För de lite äldre barnen ordnas klapp & klang som riktar sig till barn i åldern 9 månader till 4 år. Till denna grupp bör man också anmäla sig på förhand. Gruppen samlas på måndag förmiddagar i Matteussalen på Åbohusvägen 3. På lördagar ordnas lördags klapp & klang som är riktat till barn i åldern 9 mån–4 år med en vuxen. Ingen förhandsanmälan behövs till denna grupp. Denna grupp ordnas en gång i månaden i Matteussalen. (Helsingfors församlingar 2013)

Matteus församling ordnar även dagklubb för barn i åldern 3-6 år samt familjeklubb. Dagklubben ordnas för tillfället i Nordsjö alla andra veckodagar klockan 9.30-12.30 utom på tisdagar. Dagklubben följer skolterminerna och börjar alltid i september. Familjeklubben som påminner om ett familjecafé samlas tisdagar klockan 9.30–12.00 eller 13.00–15.30 i Nordsjö (Sjökortsgränden 6). Familjeklubben är riktad till föräldrar som är hemma med sina barn. Familjerna behöver inte höra till Matteus församling för att kunna delta. Barnen kan leka tillsammans och föräldrarna har möjlighet att umgås med varandra. (Helsingfors församlingar 2013; Bärlund-Palm 6.3.2013)

Marianne Bergström fungerar som dagklubbsledare för Matteus församling, tfn 09 2340 7331 / 050-3803995. Catarina Bärlund-Palm fungerar som familjearbetsledare, tfn 09 2340 7333 / 050-3803936 och e-post. (Helsingfors församlingar 2013)

6.3 Petrus församling

Till Petrus församling hör kyrkorna; Munksnäs kyrka (Tegelstigen 6), Åggelby gamla kyrka (Brofogdevägen 12), Kårböle kapell (Gamlasvägen 6) och Malms kyrka (Kommunalvägen 1). Pastorskansliet ligger på Vespervägen 12 A 00320 Helsingfors och har

öppet må-fre 9-13, tfn 09 2340 7100. Ledare för barnarbetet är Susanna Leskinen tfn 09 2340 7230, e-post. (Helsingfors församlingar 2013)

Petrus församling ordnar verksamhet för barn i form av musiklektioner och babyrytmik. Musiklektioner för barn i åldern 0-4 år ordnas i Malms kyrka på tisdagar kl. 10, Munksnäs församlingshem torsdagar kl. 10, Månsas kyrka fredagar kl. 9.45 samt på Haga Lukascen-ter (Vespervägen 12 A) fredagar kl. 10. Babyrytmiken som är för barn i åldern 0-1 år ordnas i Månsas kyrka fredagar kl. 10.30 då man börjar med en kaffestund. På musiklektionerna och babyrytmiken sjunger, spelar, leker och dansar man. Till stunderna hör också kaffe och smörgås. Mer om Petrus församlingens barnverksamhet finns det i Petrusbladet som utkommer 4ggr/år i samband med Kyrkpressen. (Helsingfors församlingar 2013)

6.4 Familjerådgivning i Helsingfors

Den svenskspråkiga familjerådgivningen vid Helsingfors kyrkliga samfällighet är belägen på Tredje linjen 22, våning 3, 00530 Helsingfors. Verksamheten riktar sig till par eller enskilda vuxna i frågor som gäller parförhållande, barnfamiljer prioriteras. Verksamheten är avgiftsfri och man behöver inte vara medlem i kyrkan. Man kan beställa tid direkt till familjerådgivarna per e-post eller per telefon; Fredrik Lindgård tfn 09 2340 2255 tisdagar kl. 13.30–14 och onsdagar kl. 11–11.30. Sofia Nyberg tfn 09 2340 2563 onsdagar kl. 10.30–11. Ann-Sofie Öist tfn 09 2340 2562 måndagar kl. 11-12. (Helsingfors församlingar 2013; Lindgård 7.3.2013)

7 HELSINGFORS KULTURCENTRAL

Verksamhetsidén för Helsingfors kulturcentral är att utveckla Helsingforsregionens kulturella mångfald. Kulturcentralen stöder olika konstformer så som exempelvis konstskolor och privata konstnärer. Kulturcentralen ordnar även egna kulturaktiviteter samt är med och utvecklar kulturen i staden genom att bl.a. sätta upp mål för kulturpolitiken. (Helsingfors kulturcentral 2013)

Man kan säga att Helsingfors kulturcentral fungerar som en kontaktlänk mellan konst- och kultursektorn och olika målgrupper så som barn, ungdomar och äldre. Kulturcentralen samarbetar mångprofessionellt med daghem, skolor och olika enheter inom social- och hälsovårdsektorn både lokalt och nationellt. Kulturcentralens uppgift är att lyfta fram konstens och kulturens mening och betydelse i olika sammanhang för alla invånare. För den svenska utvecklingsverksamheten ansvarar specialplanerare Nina Gran. Gran jobbar med utveckling och fortbildning av de svenska tjänsterna och samarbetet med olika svenska enheter som exempelvis det svenska familjecentret och de svenskspråkiga daghemmen i Helsingfors. Det ordnas bl.a. utbildningar inom konst- och kulturfostran för daghemspersonal. Gran är även med och utarbetar olika kulturella metodhandböcker som sedan delas ut till professionella. (Gran 11.3.2013)

Kulturcentralen har tio olika verksamhetsställen runtomkring i Helsingfors. Dessa är; Annegården, Caisa, Villa Djurgården, Esplanadestranden, Savoy-teatern och Stora röntan i centrum av Helsingfors. I norra och västra Helsingfors finns Gamlasgården och Malms kulturhus. I östra Helsingfors finns Stoa i Östra centrum samt Nordhuset i Nordsjö. För barn och barnfamiljer ordnas det olika evenemang och utställningar på de olika kulturhusen. Speciellt på Annegården, som är beläget i centrum av Helsingfors på Annegatan, och i Nordhuset där Siw Handroos–Kelekay jobbar som svensk kulturproducent ordnas det olika evenemang för barn och familjer även på svenska. Som en fortlöppande verksamhet på Annegården ordnas konstundervisning för barn och unga mellan 0-18 år. För att få veta mer om de olika evenemangen som ordnas på kulturhusen kan

man gå in på deras hemsidor. För att komma till kulturhusens hemsidor kan man gå via stadens kultursidor www.hel.fi/kulttuuri. På sidan www.kultus.fi får man en överblick över de aktuella händelserna i huvudstadsregionen. Där kan man även välja att endast söka på verksamhet för barn och familjer. (Helsingfors kulturcentral 2013: Gran 11.3.2013)

I östra Helsingfors ansvarar kulturproducent Siw Handroos–Kelekay för den svenska verksamheten. I övriga Helsingfors förväntas de olika kulturhusen själva ansvara för den svenskspråkiga verksamheten. På Nordhusets egna hemsidor www.vuotalo.fi finns information om den öppna verksamheten som ordnas där. Verksamheten på Nordhuset är i första hand riktad till Nordsjöborna men alla Helsingforsbor är välkomna. Under våren 2013 ordnas bl.a. rimskoj och sagostunder för småbarn på Nordhuset. (Handroos–Kelekay 19.3.2013)

Kulturcentralen ordnar en stor del av sin verksamhet i samarbete med andra aktörer som exempelvis Luckan och Sydkusten. På biblioteken ordnas det också olika verksamheter för barn som exempelvis babypoesi på Richardsgatans bibliotek. Förutom att Kulturcentralen gör reklam för sin verksamhet på sina egna hemsidor finns de också på Facebook. Inom en snar framtid kommer det även att öppnas en ”nordisk barnkultursida” på Facebook där alla aktörer som ordnar olika evenemang för barn kan göra reklam. Kulturcentralen annonserar också om aktuella händelser i olika tidningar så som Hbl samt Helsinki info som delas ut gratis till alla hem i Helsingfors. Broschyrer och affischer delas även ut till daghem, skolor, bibliotek och Arbis (Svenska arbetarinstitutet). Ifall man är intresserad av Kulturcentralens kan man bekanta sig med dessa källor. (Gran 11.3.2013: Handroos–Kelekay 19.3.2013)

8 BARNAVÅRDSFÖRENINGEN I FINLAND R.F.

Barnavårdsföreningen (Suomen Lastenhoitoyhdistys) grundades på initiativ av Anna af Schulten 1893 och är Finlands äldsta barnskyddsorganisation. Föreningens syften är att:

- verka för en sund och ändamålsenlig barnavård
- vårda och fostra värlösa barn och sörja för deras yrkesutbildning
- bistå föräldrarna vid vården och fostran av deras barn
- främja undervisning i barnavård och –fostran

(Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

Barnavårdsföreningen ordnar verksamhet för barn- och barnfamiljer, unga och för personal inom social- och hälsovårdssektorn på svenska och finska. Centraladministrationen är belägen i Helsingfors på Stenbäcksgatan 7 B och betjänar måndag-fredag kl. 9-16 på numret 09 3294 511. Som verksamhetsledare fungerar Pia Sundell. Föreningen ordnar verksamhet i huvudsak i södra Finland. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

Till föreningens verksamhet hör enheterna som jobbar med familjearbete; ADHD-center, Familjehörnan, Familjelinjen och Högsand. Utöver dessa ordnas även dagvård som är föreningens största verksamhet samt eftermiddagsverksamhet för skolbarn i Cygneus lågstadieskola, Drumsö lågstadieskola, Kårböle lågstadieskola och Botby lågstadieskola. Familjehörnans verksamhet riktar sig till de västnyländska kommunerna och har till en del liknande verksamhet som Familjelinjen i Helsingfors. Organisationen ordnar även semester- och lägerverksamhet samt korttidsvård på Högsand för barn och unga med specialbehov. Högsand är ett ferie- och kurscenter i Lappvik i Hangö. För att få veta mer om lägerverksamheten kan man gå in på Barnavårdsföreningens hemsida www.bvif.fi och där välja **Högsand**. Föreningen ordnar även boende för omhändertagna barn och unga på Tölö barnhem. Tölö barnhem har 14 vårdplatser för långtidsplacerade barn och unga. Verksamheten är i huvudsak på finska. Föreningen finansierar sin verksamhet genom stöd från Penningautomatföreningen, Stiftelsen Brita Maria Renlunds

minne, genom köpavtal med kommuner samt övriga bidragsgivare. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

På Barnavårdsföreningens hemsida www.bvif.fi finns det en kalender med olika evenemang som föreningen ordnar på finska och svenska. Från föreningens hemsida under **länkar** kommer man till en lista över andra hemsidor med nyttig information. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

8.1 Dagvården

Barnavårdsföreningen har sex daghem i Helsingfors; daghemmet Anna som finns på Andra linjen i Berghäll. Daghemmet startade sin verksamhet i augusti 2012 och har plats för 28 barn i åldern 1-5 år. Daghemmet Arbetets vänner är beläget på Annegatan 26 och har 24 dagvårdsplatser för barn i åldern 1-5 år. Daghemmet B.E. von Schantz är beläget på Smedsgatan 19. Daghemmet Brita Maria Renlund är beläget i Berghäll på Wallinsgatan 1. Daghemmet har plats för 38 barn i åldern 1-6 år. Tallbo daghem som är beläget på Talludden intill havet har 28 dagvårdsplatser för barn i åldern 1-5 år. Daghemmet finns på Tallbogränden 3. Tölö daghem är ett centralt beläget daghem med 70 platser för barn i åldern 1-5 år. Tölö daghem grundades 1951 och finns på Stenbäcksgatan 7 B. Helsingfors stad köper dagvårdstjänster av Barnavårdsföreningen. Lena Granqvist är chef för småbarnsfostran och hon ansvarar för föreningens daghem. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

Alla dessa sex ovannämnda daghem följer samma värderingar inom dagvården;

- TRYGGHET: tydliga gränser för barnen, trygg psykisk och fysisk miljö, trygg arbetsgemenskap
- RESPEKT: att alla både barn, personal och föräldrar bemöter varandra med respekt, respekt för föräldraskapet och respekt för barnets utvecklingsnivå

- ANSVAR: att alla ansvarar för sitt eget arbete och sin egen professionalitet och ansvar för arbetsgemenskapen
- INDIVIDUALITET: att se det enskilda barnet
- KREATIVITET: att låta barnet hitta sina många uttrycksmöjligheter
- GLÄDJE: att finna glädje i sitt arbete och att kunna ge barnen positiva upplevelser (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

Alla föreningens daghem följer även en arbetsmodell som heter Tidigt familjestöd. Med hjälp av modellen som innebär att varje barn har en egenvårdare skall dagvårdsstarten för barnet och för barnets familj göras trygg. Egenvårdaren gör ett hembesök till familjen före dagvårdsstarten. Till modellen hör också en mjuklandningsperiod där barnet mjuklandar tillsammans med föräldrarna och egenvårdaren. Arbetsmodellen främjar även samarbetet mellan daghemmet och familjen. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

8.2 Familjelinjen

Familjelinjen startade sin verksamhet 2002 och finns belägen i Berghäll på Andra linjen 12 A. Familjelinjen ordnar verksamhet för svensk- och tvåspråkiga barn, unga och barnfamiljer i huvudstadsregionen, Kyrkslätt, Sibbo och Borgå. Familjelinjen ordnar stödgrupper i sina egna utrymmen men de samarbetar även i de olika kommunerna i familjerådgivningar, skolor och ungdomsgårdar. Kommunerna har även möjlighet att beställa olika skraddarsydda grupper av Familjelinjen. Familjelinjen drar bl.a. ett finlands-svenskt projekt vid namn Vi i klassen. Projektet är för elever i låg- och högstadier där målet är att stärka välmående i klassen hos både elever och lärare. Förutom att Familjelinjen ordnar utbildning inom Tidigt familjestöd för dagvårdspersonal så ordnas även en Ta till tals utbildning. Ta till tals utbildningen är riktad till professionella som jobbar med barn, unga och familjer. Metoden går ut på att professionella på ett respektfullt sätt skall kunna ta till tals ärenden som kan kännas svåra i arbetet med barn, unga och för-

äldrar. Anne Bjaerre är förman på Familjelinjen och nås på telefonnummer 09 3294 5199. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

8.2.1 Stödgrupper i samband med skilsmässoprocesser

Familjelinjen ordnar stödgrupper för barn vars föräldrar separerat samt för föräldrar som skilt sig eller funderar på att skilja sig. Stödgruppen för barn riktar sig till barn i lågstadietåldern. Tanken med gruppen är att barn i liknande situationer skall få träffa varandra och diskutera sina känslor kring separationen. Familjelinjen ordnar grupperna på beställning av kommunen. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

I stödgrupperna för föräldrar får båda föräldrarna ta del av gruppen men det rekommenderas att de deltar i skilda grupper. Stödgruppen följer en pedagogisk metod som grundar sig på Bruce Fishers forskning om vad som händer då ett parförhållande tar slut. Gruppen leds av två utbildade ledare och träffas en gång i veckan tre timmar på kvällen under en tio veckors period. Deltagarna i gruppen får stöd av varandra och ledarna för att kunna bygga upp en meningsfull vardag tillsammans med barnet efter separationen. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

8.2.2 Familjeskolan POP

Familjeskolan POP står för Pre- School Overactivity Programme. Familjeskolan riktar sig till familjer med barn i åldern 3-6 år som är temperamentsfulla och överaktiva. Målet med familjeskolan är att ge stöd och information till dessa familjer. Föräldrarna handleds i olika situationer till en mer positiv växelverkan med sina barn. På detta sätt stärks barnets självkänsla och växelverkan till sina egna föräldrar. Metoden kan även förhindra eventuell beteendeproblematik hos barnet. Under familjeskolan, som pågår i

tio veckor en dag per vecka, diagnostiseras eller behandlas barnet inte. Barnen deltar i en egen barngrupp med en egen stödperson som hjälper barnet att lyckas i olika aktiviteter. Detta främjar även barnets självkänsla. Familjeskolan POP ordnas på ADHD-centret. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

8.3 ADHD-center

ADHD-centret finns till för svensk- och finskspråkiga familjer med barn och unga som har Tourettes syndrom, ADHD, aktivitets- och uppmärksamhetsstörningar eller andra neuropsykiatriska störningar. ADHD-centret betjänar även personal inom social- och hälsovårdssektorn. Till verksamheten hör olika utbildningstillfällen, stöd för familjer, information samt habilitering. ADHD-centret erbjuder även neuropsykologiska utredningar samt neuropsykologisk coach för personer med ADHD, ADD, Aspergers syndrom och Tourettes syndrom utgående från klientens behov. En del av verksamheten som ADHD-centret erbjuder är avgiftsbelagd. På Barnavårdsföreningens hemsida under **ADHD-center** och **avgifter** kommer det upp en lista över avgifter för verksamheten. ADHD-centret finns på Stenbäcksgatan 7 A. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

8.3.1 Telefonrådgivning

Måndag-fredag klockan 9-15 på nummer 09 3294 5520 erbjuder ADHD-centret rådgivning och information i frågor kring barnets skolgång, överaktivitet och andra problem som familjen vill diskutera. Föräldrarna har då möjlighet att diskutera med en yrkeskunnig person. (Barnavårdsföreningen i Finland 2013)

8.3.2 Klientbesök och familjehandledning

Föräldrar till överaktiva barn har möjlighet att komma till ADHD-centret och prata med en yrkeskunnig person. Det första besöket är avgiftsfritt. Utöver de individuella samtalen ordnas även diskussionsgrupper för föräldrar till barn med olika uppmärksamhetsstörningar. Dessa grupper samlas fem gånger under kvällstid. Grupperna är avgiftsfria och leds av en ledare från ADHD-centret. (Barnvårdsföreningen i Finland 2013)

Föräldrar till överaktiva barn riskerar oftare än andra att drabbas av utmattning. För att motverka detta ordnar ADHD-centret familjehandledning där föräldrarna får stöd och konkret handledning i att hjälpa barnet att klara av vardagen på ett positivt sätt. Föräldrarna har möjlighet att tillsammans med en professionell få prata om ämnen och ställa frågor som bekymrar dem. Föräldrarna/föräldern träffar den professionella fem gånger och 1,5 timme per gång. (Barnvårdsföreningen i Finland 2013)

8.3.3 Föreläsningar

På beställning ordnar ADHD-centret föreläsningar om verksamheten samt grundinformation om ADHD. Föreläsningarna är avgiftsfria och varar i ca 1,5 timme. Utöver dessa föreläsningar ordnas det även avgiftsfria kvällsföreläsningar för allmänheten. Information om dessa föreläsningar fås på adressen www.bvif.fi/adhd-center under **aktuellt**. (Barnvårdsföreningen i Finland 2013)

9 FOLKHÄLSAN

Folkhälsan är en organisation som jobbar för hälsa och livskvalitet i hela Svenskfinland. Folkhälsan grundades 1921 och har ca 1500 arbetstagare plus många frivilligarbetare runtom i Svenskfinland. Då Folkhälsan grundades var målet det samma som idag;

Samfundet Folkhälsan i svenska Finland har till uppgift att verka för folkhälsans främjande i svenska Finland, dels genom allsidig vetenskaplig undersökning av befolkningens andliga och kroppsliga hälsa, dels genom praktiska åtgärder, ägnade att gynnsamt inverka på denna. (Folkhälsan 2013)

Folkhälsan jobbar med förebyggande verksamhet, rådgivning, rehabilitering, hälso- och sjukvård för människor i alla åldrar. Folkhälsans vision är att vara en föregångare på dessa plan, därför använder sig Folkhälsan av uttrycket ”Folkhälsan – två steg före”. Kompetens, engagemang och omsorg är tre värden som behärskar organisationens verksamhet. (Folkhälsan 2013)

Samfundet Folkhälsan dvs. organisationens administrativa organ är belägen i Helsingfors på Topeliusgatan 20. Verkställande direktör är Stefan Mutanen. Samfundet Folkhälsan har det juridiska och administrativa ansvaret för organisationen. Folkhälsans forskningscentrum är inriktat på genetisk forskning, folkhälsoforskning och forskning i preventiv medicin. Organisationen Folkhälsan är en medborgarorganisation med ca 100 lokala föreningar runtom i Svenskfinland och det är Folkhälsans förbund som utvecklar och samordnar denna verksamhet. Folkhälsans förbund är delat i fyra geografiska avdelningar; Nyland, Åboland, Österbotten och Åland. Dessa avdelningar ansvarar för verksamheten på det egna området på en individnivå genom att uppmuntra medborgarna till en hälsosam livsstil, på gruppnivå t.ex. verksamhet på daghem samt på en samhällsnivå med att t.ex. vara med och påverka lagstiftning. Utöver detta jobbar det ca 17 000 volontärer i Folkhälsans föreningar runtom i Svenskfinland. Dessa volontärer jobbar exempelvis med familjecaféverksamhet i olika städer. (Folkhälsan 2013)

Vi kommer i detta kapitel att ta upp den verksamhet som riktar sig till barn och barnfamiljer så som dagvård och olika stödformer för familjen. Denna sorts verksamhet är ett av Folkhälsans kärnområden. Folkhälsan har ett stort utbud av verksamhet utöver denna målgrupp. För att få mer information om Folkhälsans olika verksamheter kan man gå in på deras hemsidor www.folkhalsan.fi och där välja **Vår verksamhet**. (Folkhälsan 2013)

9.1 Doula – stödperson vid förlossningen

Doula är grekiska och betyder kvinna som ger omvårdnad. Folkhälsan har drivit doula-verksamheten sedan 2004. För tillfället finns det ca 20 doulor i Nyland och ca 20 i Österbotten som på frivillig basis ställer upp som stödpersoner. Doulorna får alltså ingen lön utan de har frivilligt valt att stöda familjer. Doulaskap går ut på att kvinnor som har erfarenhet av graviditet, förlossning och spädbarnstid stöder och informerar familjen under graviditeten och förlossningen om familjen så önskar. Doulan finns alltså till och stöder på mammans villkor. Doulan har dock inget medicinskt ansvar. Doulans uppgift är att ge stöd och information samt arbeta för en positiv förlossningsupplevelse både för mamman och hela familjen. (Folkhälsan 2013)

Vill man ha stöd av en doula i Nyland kan man kontakta koordinator Malin von Koskull på numret 09 315 5538. Mammans önskemål beaktas varefter koordinatorn tillsammans med doulagruppen väljer ut en doula som kunde vara lämplig för familjen. Doulan kontaktar sedan mamman för att komma överens om träffarna. Doulorna har tystnadslofte och familjen kan när som helst avbryta doulaskapet. Stödförhållandet är avgiftsfritt förutom att en avgift på 40 euro uppbärs ifall att familjen vill att doulan medverkar under förlossningen. Detta för att täcka doulans resekostnader. Mer information om doulaskapet hittar man på adressen www.folkhalsan.fi/doula. (Folkhälsan 2013)

9.2 Första barnet på väg

Första barnet på väg-kursen ordnas på svenska för par som väntar sitt första barn. Kursen ordnas kvällstid i Folkhälsans Seniorhus. Kursen omfattar sex träffar under graviditeten samt en träff då babyn fötts. Under kursens gång går man igenom förlossningen, vården av babyn, förberedelser i hemmet och hur det känns att bli förälder mm. (Folkhälsan 2013)

9.3 Babysim och simaktiviteter för småbarn

Folkhälsan har varit med och byggt upp babysimverksamheten i Finland och ordnat babysimgrupper i 25 år. Babysim riktar sig till barn som är minst tre månader gamla och väger minst fem kg. Båda föräldrarna får gärna delta tillsammans med barnet. Ingen övre åldersgräns finns för när barnet kan börja på babysim. Oftast deltar familjen i gruppen tills barnet fyllt två år men detta varierar. För familjer med fler barn ordnas syskongrupper. Då deltar föräldrarna, babyn och syskon under sju år. Det är alltid två utbildade babysiminstruktörer som leder grupperna. Ett babysim varar i ca 30 minuter. Folkhälsan ordnar grupper både på finska och på svenska. (Folkhälsan 2013)

Enligt Folkhälsans hemsida är babysim ”en lek- och motionsstund för hela familjen i en uppvärmd bassäng”. Babysim är också ett bra sätt att vänja barnet vid vatten. Barn med särskilda behov så som försenad motorisk utveckling, störningar i sinnesorganen, problem i höftlederna eller Downs syndrom kan ha stor nytta av babysim. Barn med särskilda behov har även förtur i babysimgruppen ifall att det skulle vara ont om plats. Det kan dock vara bra att besöka läkare före och få ett läkarintyg. (Folkhälsan 2013)

På Folkhälsans hemsida www.folkhalsan.fi då man väljer **Barn & familj, Babysim, Babysim i Nyland** och **Anmälning till babysim i Nyland** kommer man till en sida där alla babysimgrupper i Nyland finns. På sidan kan man även avgränsa sökningen till de grupper som ordnas i Helsingfors. Genom att klicka på gruppen fås mer information. På sidan kan man även anmäla sig till gruppen. Det går också bra att anmäla sig genom att ringa till babysimkontoret som betjänar måndag till fredag klockan 9.00 till 15.00 på numret 09 315 5532. Då man anmäler sig till gruppen anmäls båda föräldrarna automatiskt. En deltagaravgift på 17,25/gång för baby och två vuxna uppbärs. I syskongruppen är priset 19,25/gång för två vuxna, baby och syskon under 7 år. (Folkhälsan 2013)

Folkhälsan rekommenderar att de familjer som deltar i babysimgruppen för första gången också deltar vid ett infotillfälle. Infotillfället för nya babysimmare ordnas i Folkhälsans Seniorhus på Mannerheimvägen 97. Tillfället ordnas både på svenska och på finska. På hemsidan ser man datum och klockslag för infotillfället. Mer information om babysim fås på adressen www.folkhalsan.fi/babysim. (Folkhälsan 2013)

För barn i åldern 2-5 år ordnas lek- och plaskgrupper. Målet med verksamheten är att barnet skall vänja sig vid vatten. Barnet deltar alltid i gruppen tillsammans med en förälder/vuxen. Precis som i babysimgrupperna bör man anmäla sig till lek- och plaskgruppen. Alla grupper som ordnas i Helsingfors finns på Folkhälsans hemsida under **Vår verksamhet, Barn & familj, Sim och lek- och plaskgrupper**. (Folkhälsan 2013)

Folkhälsan ordnar även simskolor för både barn och vuxna året om. De flesta simskolor är riktade till äldre barn. I Helsingfors ordnas simskola för barn i åldern 5-6 år i Tölö simhall. På Folkhälsans hemsida finns det mer information om grupperna. (Folkhälsan 2013)

9.4 Babyrytmik och knatterytmik

Babyrytmik för barn i åldern 3 mån-1 år ordnas i Folkhälsans Seniorhus i Brunakärr torsdagar 9.30–10.30. Babyrytmik är musik, dans, rörelse, sång och ramsor där barnet i mammas eller pappas famn får uppleva allt detta. (Folkhälsan 2013)

Knatterytmik riktar sig till barn i åldern 1-3 år, annars är konceptet samma som i babyrytmik med sång, dans och rimramsor. Knatterytmik ordnas i Folkhälsans Seniorhus torsdagar klockan 10.30–11.30. Kalender för baby- och knatterytmik hittar man på Folkhälsans hemsida www.folkhalsan.fi under **Vår verksamhet, Barn & familj** och **Småbarnsverksamhet**. (Folkhälsan 2013)

9.5 Babyberöring

Babyberöring eller spädbarnsmassage som det också kallas har för några år sedan kommit till Finland. Folkhälsan har utvecklat ett eget program som de har valt att kalla babyberöring. Folkhälsan skriver på sin hemsida; ”babyberöringen handlar om att se barnet, vara nära barnet och att svara på barnets signaler. Babyberöringen är en möjlighet att fördjupa och utveckla samspelet mellan föräldrar och barn”. Detta uppnås genom att stimulera barnets olika sinnen; känsel genom att föräldern rör vid barnet, syn då föräldern ser barnet i ögonen, lukt genom att barnet känner igen föräldrarnas doft samt hörsel då föräldern pratar med barnet. Kalender för babyberöringen hittar man på adressen www.folkhalsan.fi/babyberoring. (Folkhälsan 2013)

9.6 Familjecafé

Familjecaféet är en samlingspunkt för mammor, pappor och barn. Dit kan man komma för att få prata med andra föräldrar eller bara för att få ett avbrott i sin vardag och dricka en kopp kaffe. Familjecaféerna ordnas av Folkhälsans lokalföreningar vilket innebär att det är volontärer som leder verksamheten. Familjecaféverksamheten utgår mycket från de behov som finns. Folkhälsan poängterar att ”samvaron är viktigast” för denna verksamhet. (Folkhälsan 2013)

I Helsingfors ordnas familjecafé på Seniorhuset på Mannerheimvägen 97, fredagar klockan 9.45–12.45 och i Nordhuset i Nordsjö onsdagar 10.00–12.00. Därutöver ordnas Folkhälsans öppna daghem Tallen på Drumsö tisdagar, torsdagar och fredagar kl. 9-13. Öppna daghemmet Tallen riktar sig till barn i alla åldrar tillsammans med en vuxen. Tallen finns på Smedjeviksvägen 10 a B. En uppdaterad lista på alla familjecaféer hittar man på adressen www.folkhalsan.fi/familjecafe. (Folkhälsan 2013)

9.7 Daghem

Folkhälsan erbjuder dagvårdsplatser för barn i åldern 2-5 år i Skogsgläntans daghem i Östersundom. Det är lokalföreningen Folkhälsan i Östersundom som står som arrangör för Skogsgläntan. Daghemmet har plats för 21 barn och finns på Kapellvägen 6. Daghemmet har öppet vardagar mellan klockan 07.15 och 17.00. Skogsgläntan är ett köpavtalsdaghem med Helsingfors stad, som betyder att ansökan om dagvårdplats till Skogsgläntan går via staden. (Folkhälsan 2013)

Förutom att Folkhälsan erbjuder dagvårdsverksamhet ordnar de även olika projekt riktade till daghem. Tre av projekten är; Daghem utan mobbning, Hälsofrämjande daghem samt Lilla Chilla. Daghem utan mobbning utarbetar metoder för pedagoger att i ett tidigt skede upptäcka och motarbeta utanförskap bland barnen. Hälsofrämjande daghem handlar om att stärka delaktighet, arbetsglädje, levnadsvanor och självförtroende. Lilla Chilla arbetar med att barnen skall kunna slappna av och varva ner under dagen. (Folkhälsan 2013)

9.8 Sommarbarn och familjesemester

Målgruppen för verksamheten sommarbarn är barn och unga i åldern 5-14 år. Verksamheten går ut på att barnet tillbringar en del av sommaren hos en värdfamilj. Tidsperioden kan variera från några dagar till en månad. Barnet kan också besöka värdfamiljen under vinterledigheterna. Oftast bor värdfamiljen på landsbygden eller i skärgården. Denna verksamhet möjliggör nya upplevelser och sociala kontakter både för barnet och för värdfamiljen. Ifall man är intresserad av sommarbarnverksamheten kan man kontakta koordinator Åsa Carlsson tfn 06 320 6027. Ansökningstiden är i mars och en avgift på 15 euro/dygn uppbärs av sommarbarnets föräldrar. (Folkhälsan 2013)

Folkhälsan ordnar även familjesemesterverksamhet för barnfamiljer som vill semestra tillsammans på ett badhotell. Verksamheten ordnas på badhotell Kivitippu i Lappajärvi i Österbotten samt på badhotellet Päiväkumpu i Karislojo i Nyland. Datumen för semesterna hittar man på Folkhälsans hemsidor www.folkhalsan.fi/Familjesemester. Som koordinator för verksamheten fungerar Susanna Stenman tfn 019 278 6876. Familjen spenderar fem dygn på familjesemestern. Till semestern hör helpension och ledd verksamhet både för hela familjen och enskilt för barnen. Priset som är inkomstrelaterat för vuxna är 20-25 euro/dygn/person, barn 12-15 år 7 euro/dygn/barn och barn under 12 år

semestrar gratis. Familjen kan ansöka om semesterunderstöd, se närmare Folkhälsans hemsida. (Folkhälsan 2013)

9.9 Habiliteringsenheten

Folkhälsans Habiliteringsenhet eller Habben som den också kallas finns på Topeliusgatan 20 i Helsingfors. Habbens verksamhet riktar sig till familjer med barn som har svårigheter med sen utveckling, tal och hörsel, fin- eller grovmotorik, beteendesvårigheter och sociala svårigheter. Verksamheten innefattar bl.a. föreläsningar, handledning samt resurscentrets service. Folkhälsans resurscenter innefattar specialpedagogik, datorstöd samt alternativ och kompletterande kommunikation. Till Habben kommer man med en remiss från exempelvis hälsovården, familjerådgivningen eller specialistsjukvården. (Folkhälsan 2013)

På Habben arbetar olika yrkesgrupper så som psykolog, talterapeut, socialarbetare, fysioterapeut, ergoterapeut, sjukskötare, barnneurolog, neuropsykolog och barnskötare. De olika yrkesgrupperna jobbar tillsammans för barnets och familjens bästa. Det är barnet och familjen som är i fokus i Habbens verksamhet. Vid behov samarbetar man också med exempelvis daghem och specialistsjukvården. För att få veta mer om verksamheten på Folkhälsans Habiliteringsenhet kan man gå in på Folkhälsans hemsida och välja **Vår verksamhet**, **Barn & familj** och **Barnrehabilitering**. (Folkhälsan 2013)

9.10 Juniorhemmet

Juniorhemmets verksamhet riktar sig till familjer som har barn med olika funktionshinder. Verksamheten finns till för att föräldrarna skall få avlastning i vardagen och barnet korttidsvård på Juniorhemmet. Med korttidsvård avses att barnet kan vara ett eller några dygn på Juniorhemmet. Det krävs en betalningsförbindelse från kommunen för att barnet skall vara berättigat till korttidsvård. På Juniorhemmet som finns på Paasikivigatan 1 jobbar en yrkeskunnig personal som betjänar på svenska, finska och engelska. Enhetsansvarig är Astrid Söderlund tfn 09 315 5347. (Folkhälsan 2013)

10 SOCIALSERVICE PÅ SVENSKA

Fram till årsskiftet 2012-2013 var de flesta svenskspråkiga socialtjänster organiserade under Svensk socialservice. Detta gäller också socialtjänsterna för barnfamiljer. All den service (förutom socialjouren och krisjouren) som vi kommer att ta upp i detta kapitel gick alltså administrativt under Svensk socialservice och enheten för Barn- och familjearbete. Den 1.1.2013 då Socialverket och Hälsovårdsverket i Helsingfors sammanslogs till ett verk, Social- och hälsovårdsverket, upplöstes Svensk socialservice och alla team integrerades i motsvarande finska team. Barnskyddet som tidigare varit ett enda team splittrades till tre mindre team och Hemservice och tidigt stöd blev två skilda team; Hemservice för barnfamiljer och Familjearbete inom tidigt stöd. Organisatoriskt sätt är det endast Hemservice för barnfamiljer och det svenska familjecentret som administreras av samma förman.

Social- och hälsovårdsverket leds av Matti Toivola och har ca 15 000 anställda. Hela Social- och hälsovårdsverket är indelat i sex större avdelningar samt flera mindre enheter. Den verksamhet vi kommer att beskriva i detta kapitel går under Familje- och socialtjänster och är en av de sex avdelningarna. Avdelningschefen för Familje- och socialtjänster är Pia Sutinen.

10.1 Svenska familjecentret i Helsingfors

Familjecentret är en plats där föräldrar eller andra vuxna som tar hand om barn skall kunna mötas och få stöd i vardagen. Svenska familjecentrets verksamhet kan jämföras till en viss del med den finska verksamheten som erbjuds av lekparkerna, som vi beskrivit i kapitel 4.3. Familjecentret finns intill Hagnäs torg vid Sparbankskajen 2 A, våning 3. Verksamheten bedrivs på svenska och riktar sig till svenskspråkiga och tvåspråkiga familjer. Familjecentret erbjuder familje- och babycaféverksamhet som innebär att familjen kan komma till familjecentret för att träffa andra familjer och familjecentrets personal. Familjecafé ordnas tisdag och torsdag klockan 9-13. Babycafé som riktar sig till familjer med barn under 1 år ordnas på onsdag klockan 10-14 samt torsdag klockan 9-13. Under caféverksamheten ordnas även olika program som exempelvis sångstund med grodan på tisdagar. Familjecentret bjuder också in sakkunniga som föreläser och informerar om aktuella teman. Familjecentrets månadsprogram hittar man på adressen www.hel.fi/familjecentret. Man kan även följa med familjecentret på Facebook. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013b)

Utöver familje- och babycaféverksamhet ordnas även olika gruppverksamheter på familjecentret. Ett exempel på dessa är familjeförberedelsekurserna som ordnas för svensk- och tvåspråkiga familjer som väntar sitt första barn och är bosatta i Helsingfors. Familjeförberedelsekurserna är avgiftsfria och leds av en socialhandledare och en häl-

sovårdare från rådgivningen. En ny kurs ordnas varannan månad. Familjerna får information om kurserna från mödrarådgivningen eller från Social- och hälsovårdsverkets hemsida. Man kan anmäla sig till kursen genom att ringa familjecentrets personal; koordinator Pia-Lena Ilander tfn 09 310 69890 eller socialhandledare Mia Haglund tfn 09 310 69891. Kursen är uppbyggd så att gruppen träffas tre gånger under graviditeten samt fyra gånger efter förlossningen. Utöver detta erbjuds även en fysioterapigrupp för mammorna under graviditeten samt en fysioterapigrupp för hela familjen då barnet är några månader gammalt. På hemsidan kan man läsa närmare om familjecentrets verksamhet och grupper. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013b)

10.2 Hemservice för barnfamiljer

Verksamheten riktar sig till barnfamiljer som är i behov av konkret hjälp i vardagen, stöd gällande barnets fostran och vård eller om föräldrarna är oroliga över sin egen ork i vardagen. Det kan i praktiken vara fråga om exempelvis avlastning och hjälp vid terapi- och läkarbesök. Städning hör inte till denna service. Verksamheten baserar sig på Socialvårdslagen som vi beskrivit i kapitel 2.

Det svenskspråkiga teamet som består av en ledande handledare och fyra familjearbeta-re betjänar svensk- och tvåspråkiga familjer i hela Helsingfors. Det huvudsakliga arbetet sker hemma hos familjen. Servicen är målinriktad vilket betyder att en serviceplan med överenskomna mål och en uppskattad tidsperiod för arbetet görs tillsammans med familjen. Denna plan utvärderas regelbundet. Servicen är avgiftsbelagd utgående från familjens inkomster, antalet familjemedlemmar samt antalet besökstimmar. Servicen är behovsprövad. Vill man veta mer om Hemservice för barnfamiljer kan man kontakta ledande handledare Kim Meller, tfn 09 310 44895.

10.3 Familjearbete inom tidigt stöd

Familjearbete inom tidigt stöd riktar sig till barnfamiljer som är i behov av stöd och handledning i olika livsskederna. Det kan vara fråga om handledning i föräldraskapet och barnets fostran, exempelvis vid barnets sömnproblem eller trots. Verksamheten riktar sig även till barnfamiljer som behöver stöd i olika livskriser som exempelvis vid skilsmässa, sjukdom eller ekonomiska svårigheter. Familjearbete inom tidigt stöd riktar sig till barnfamiljer med barn under skolåldern samt familjer med barn i grundskolans första klasser. Servicen är avgiftsfri och frivillig för klienten.

I Barnskyddslagens tredje paragraf står det om förebyggande barnskyddsarbete. I Helsingfors har man valt att besvara lagen genom denna service. Det finns sammanlagt 27 socialhandledare i Helsingfors som jobbar områdesvis. För de svenskspråkiga barnfamiljerna finns det en egen socialhandledare som jobbar i hela Helsingfors. En serviceplan i vilken målsättningarna med arbetet framgår görs tillsammans med familjen. Socialhandledaren jobbar ofta hemma hos familjen men kan också tillsammans med klienten besöka olika serviceenheter som exempelvis FPA eller träffa klienten på byrån ifall klienten så önskar. Till socialhandledarens arbetsuppgifter hör även samarbete med andra enheter som exempelvis barnrådgivningarna, daghemmen i Helsingfors samt barnskyddet. Dessa har möjlighet att konsultera socialhandledaren i olika klientärenden utan att använda klientens namn. Barnfamiljer har också möjligheten att anonymt per telefon vara i kontakt med socialhandledaren ifall de önskar få mer information om serviceutbudet i Helsingfors. Till socialhandledarens uppgifter hör även gruppverksamheter för barnfamiljer, t.ex. familjeförberedelsekurser. Man kan kontakta socialhandledare Marina Borgman, tfn 09 310 29703 ifall man vill veta mer om Familjearbete inom tidigt stöd.

10.4 Svenska familjerådgivningen

Den svenska familjerådgivningen finns i Hagnäs på Sparbankskaajen 2 A, våning 3. Familjerådgivningens verksamhet riktar sig till svensk- och tvåspråkiga barnfamiljer i Helsingfors som är bekymrade över sin familjesituation. Man kan kontakta familjerådgivningen om man vill diskutera fostringsfrågor, vid oro över barnets beteende eller utveckling eller om man behöver hjälp och stöd i olika familjekriser. Enligt Socialvårdslagen som vi beskrivit i kapitel 2 är kommunen skyldig att ordna rådgivning i fostrings och familjefrågor.

På familjerådgivningen jobbar socialarbetare, psykologer, en läkare samt en barnpsykiater. Besöken är avgiftsfria och kräver ingen skild remiss. Vill man beställa tid eller rådfråga familjerådgivningen kan man ringa numret 09 310 44825 måndag-fredag på telefoniden 11-12 men även under tjänstetid.

10.5 Svenska barnskyddstjänster

Alla barn har rätt till en trygg och stimulerande uppväxt som stöder barnets utveckling. Det är i första hand barnets föräldrar eller vårdnadshavare som skall se till att barnet har möjlighet till detta. Barnskyddets uppgift är att trygga barnets rättigheter samt att stöda och handleda föräldrarna i sitt föräldraskap så att det stöder barnets utveckling. Man strävar alltid efter att barnet skall få växa upp i det egna hemmet tillsammans med sina föräldrar/vårdnadshavare. Barnskyddsarbetet grundar sig på Barnskyddslagen (417/2007) som vi beskrivit i kapitel 2. Enligt Barnskyddslagen är myndigheterna skyldiga att ingripa ifall att barnets hälsa och utveckling är i fara. Det är barnskyddets socialarbetare som är ansvarig för processen i barnskyddsarbetet. Enligt Barnskyddslagen är

alla som jobbar med barn och unga skyldiga att göra en barnskyddsanmälan ifall att det finns en oro för barnet. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013b)

De svenska barnskyddstjänsterna är belägna i Östra centrum på Visbygränden 2, 3:e våningen. Barnskyddstjänsterna är indelade i tre olika enheter; mottagningsenheten, enheten för öppenvårdsbarnskyddsarbete samt barnskyddets familjearbete. Mottagningsenheten tar emot anmälningar, gör utredningar samt tar emot konsultationer. Vill man göra en barnskyddsanmälan eller konsultera barnskyddet kan man ringa numret 09 310 62300 vardagar klockan 8.15–16.00. Enheten för öppenvårdsbarnskyddsarbete ansvarar för öppenvården samt de etablerade klientkontakterna och barnskyddets familjearbete är en av öppenvårdens stödtjänster. Efter tjänstetid kan man kontakta socialjouren på numret 020 696 006. Socialjouren kan man kontakta då man behöver brådskande hjälp i sin livssituation utanför tjänstetid eller om man är orolig över ett barns välbefinnande. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013b)

I praktiken fungerar barnskyddsarbetet så att en person som har oro för ett barn kontaktar barnskyddet. Det kan t.ex. vara daghemspersonal, föräldern till barnet som känner att det behövs hjälp för att orka i vardagen eller en granne som är orolig över ett barns mående. Socialarbetaren skall sedan inom sju dygn behandla anmälningen genom att antingen öppna klientskapet och påbörja en utredning om behov av barnskydd eller handleda och hänvisa familjen till andra tjänster. Ifall det finns oro för barnet inleds en utredning som tar max. tre månader. Under den tiden träffar socialarbetaren barnet, föräldrarna och barnets nätverk. Efter det kan klientskapet fortsätta inom barnskyddet eller avslutas. Ifall att klientskapet fortsätter går ärendet över till enheten för öppenvårdsbarnskyddsarbete.

Ifall att familjen drabbas av en plötslig traumatisk händelse som t.ex. ett dödsfall i familjen kan man kontakta krisjouren tfn 09 310 44222. Krisjouren har verksamhet dygnet runt och är en akutenhet för psykosocialt stöd. Enheten ger stöd per telefon och åker

på hembesök vid behov. Krisjouren kan kontaktas anonymt och är kostnadsfri. (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013b)

11 DISKUSSION

Syftet med vårt arbete var att ta reda på vad det finns för service på svenska för barnfamiljer i Helsingfors. Vi ville besvara frågor som vem producerar denna service, till vem riktar sig servicen samt var och hur ordnas servicen. Våra frågeställningar har besvarats både i vårt examensarbete och i vår handbok.

Vi valde att avgränsa servicen till den service som det svenska familjecentrets samarbetspartners erbjuder. Vi valde också att fokusera på servicen som riktar sig till barnfamiljer med barn under 6 år. Som skribenter ville vi utarbeta ett konkret verktyg som skall kunna användas i arbetslivet. Vi valde därför en projektnriktad metod där produkten av vårt examensarbete är en handbok (se bilaga) som tilldelas det svenska familjecentret. Johanna Byggmästar (2009) skriver i sin praktikrapport att det finns ett stort utbud av service för barn och barnfamiljer men att det är svårt för familjerna att komma åt denna information. Familjer som deltagit i de svenska familjeförberedelsekurserna har önskat att informationen om servicen skulle vara mer lättillgänglig. För att besvara dessa önskemål kändes denna handbok nödvändig. Det kändes även naturligt att samarbeta med familjecentret eftersom det är där de svenskspråkiga familjeförberedelsekurserna ordnas. Familjecentrets verksamhet är även en lågröskelverksamhet dit barnfamiljer har lätt att komma. På grund av detta ville vi i vårt examensarbete även klargöra begreppet familjecenter.

Vi anser att vår avgränsning och syfte har fungerat väl trots att vi skrivit om en specifik målgrupp. Vi har strävat efter att samla informationen om servicen av de olika serviceproducenterna på ett lättläst sätt. I vårt examensarbete finns dagar och klockslag ut-

skrivna för de olika aktiviteterna som de ser ut våren 2013 medan vi i vår handbok valt att lämna bort denna typ av information. Vi gjorde detta eftersom det är en föränderlig informationskälla. Då det är familjecentrets ansvar att uppdatera handboken i framtiden, ville vi att handboken skulle vara så tidlös som möjligt. Vi valde dock att bevara informationen gällande aktivitetens datum och klockslag i vårt examensarbete eftersom en av våra frågeställningar gäller var och hur servicen ordnas. För att alla läsare som tilldelas handboken skall ha möjlighet att läsa hela vårt examensarbete och på detta sätt få en bredare bild av serviceproducenternas verksamhet, har vi valt att lägga ut Theseus adressen i handboken.

Vårt mål med handboken var att samla en så omfattande informationskälla som möjligt. Vi strävade till att familjerna inte skulle vara tvungna att komplettera informationen i handboken med att kontrollera serviceproducenternas hemsidor. Rätt så bra lyckades vi med att samla den mest relevanta informationen i examensarbetet. Vi märkte dock i ett tidigt skede av skrivprocessen att för att läsaren skall få ta del av all information som finns tillgänglig om de olika serviceproducenterna krävs det även att vi uppger adresserna till deras hemsidor. Vi valde då att skriva ut de direkta adresserna till de sidor det var möjligt. I övriga fall har vi strävat till att på ett enkelt sätt skriva ut hur läsaren kommer till sidorna. Vi ville att läsaren lätt skall kunna få ta del av all information som finns tillgänglig på serviceproducenternas hemsidor. Ett problem vi stötte på gällande hemsidorna var att en del information var föråldrad. Detta visade sig då experterna från de olika serviceproducenterna läste igenom vår text och korrigerade sådan information som var tagen från hemsidorna. Därför har vi valt att skriva ut namn på ansvariga personer samt deras kontaktuppgifter i handboken ifall läsaren vill kontakta dem för att få mer information om servicen. Med handboken i handen kan vi konstatera att barnfamiljerna får en bred överblick av vilken slags service som finns tillgänglig för dem. Ifall familjen är intresserad av att delta i de olika aktiviteterna som serviceproducenterna erbjuder är de dock tvungna att själva kontrollera tidpunkter och platser.

Vi valde en projektinritad metod för vårt arbete. Själva metoden var inte bekant för oss sedan tidigare, men vi ansåg att den passade vårt arbete bäst, eftersom vi planerat att göra en handbok. Metoden är ännu inte så populär i de finländska yrkeshögskolorna

inom det sociala området. Detta gjorde att det var svårt att hitta liknande examensarbeten med samma metodval.

Nu då vi är färdiga med vår skrivprocess, kan vi konstatera att det har varit intressant att arbeta med den projektinriktade metoden samt med de olika utmaningar vi stött på. Som exempel på utmaning kan vi nämna tidigare forskning. Vi har inte stött på motsvarande tidigare forskning eller projekt. Men vi lyckades finna en forskningsrapport skriven av Johanna Byggmästar (2009) som tangerade liknande projekt. När vi letade efter tidigare projekt begränsade vi vår undersökning till Finland. Referensramen var dock inte så utmanande. Vi ville presentera vad en kommun är skyldig att erbjuda för tjänster inklusive de olika lagarna som styr socialservicen i kommunerna. Familjecenters historia var också något vi tyckte att skulle komma med i examensarbetet.

Vi kan gärna rekommendera metoden för andra studerande och kommande arbeten samt anser att metoden passar bra inom det sociala området. Vi tror att flera studerande kommer att välja den projektinriktade metoden i framtiden då de skriver examensarbeten.

Vi kan konstatera att Helsingfors stad erbjuder sina invånare den lagstadgade servicen på svenska men även service utöver den lagstadgade. Som invånare i Helsingfors stad har man möjlighet att besöka mödra- och barnrådgivningen (som baserar sig på Hälso- och sjukvårdslagen) ofta och utgående från familjens behov. Staden erbjuder tjänster som talterapi, näringsterapi samt stöd given av rådgivningspsykologen på svenska. Inom ramen för Socialvårdslagen (710/1982) ordnar Helsingfors stad familjerådgivning och Hemservice för barnfamiljer. I de flesta kommuner i Finland ordnas hemservicen för barnfamiljer i samarbete med hemservicen för äldre. I Helsingfors har man satsat på ett specialkunnande för barnfamiljer gällande denna service. Helsingfors stad inriktar sig allt mer på den förebyggande servicen vilket märks bl.a. i att teamet Familjearbete inom tidigt stöd har grundats för att hjälpa barnfamiljer i utmanande livssituationer i ett tidigt skede. Denna service svarar på Barnskyddslagens tredje paragraf om förebyggande barnskyddsarbete. Vi kan konstatera att Helsingfors stad ordnar den lagstadgade servi-

cen för den svenskspråkiga befolkningen på ett relativt bra sätt eftersom det finns öronmärkta tjänster på svenska. Exempel på detta är att det garanteras svenskspråkig service på tre hälsocentraler, det finns en skild svensk familjerådgivning, ett svenskspråkigt barnskyddsteam och den svenska dagvården administreras under Linjen för svensk dagvård. Vi kan dock konstatera att den lagstadgade servicen på svenska inom Social- och hälsovårdsverket blivit mer sårbar efter omorganiseringen på grund av att de svenskspråkiga teamen integrerats i finskspråkiga team.

Utöver den lagstadgade servicen finns det även möjlighet att delta i verksamhet som ordnas av tredje sektorn. Hit hör verksamhet som ordnas av Barnvårdsförbundet samt Folkhälsan. Helsingfors stad köper en del av den verksamhet som produceras av Folkhälsan och Barnvårdsförbundet, exempelvis dagvårdstjänster.

Som socionom bör man kunna handleda och stöda klienter. Detta innebär att man som professionell bör ha en bred kunskapsbas. I arbetet med barnfamiljer bör vi som socionomer ha inblick i vad det finns för service för klienterna och vad kommunerna är skyldiga att ordna. Servicen varierar från kommun till kommun men den lagstadgade servicen gäller för hela landet. Den lagstadgade servicen ställer även specialkrav på oss. I vårt examensarbete lyfter vi fram de olika lagarna samt på vilket sätt Helsingfors stad ordnat servicen helt konkret.

Vårt examensarbete är i första hand skrivet för barnfamiljerna för att de på ett enkelt sätt skall ha tillgång till information om service som riktar sig till dem. Vi hoppas att så många familjer som möjligt skall ha nytta av handboken. Vi önskar också att professionella som jobbar med barn och familjer skall kunna ta del av handboken. Personalen på det svenska familjecentret i Helsingfors kommer att kunna bättre handleda familjer i frågor som gäller servicen. Familjecentrets samarbetspartners kommer att få sin service mer synlig för barnfamiljerna och för andra samarbetspartners. Resultatet med vårt examensarbete var att kunna erbjuda barnfamiljer en handbok med information om den svenskspråkiga servicen som riktar sig till dem. Vi ville att informationen gällande servicen skulle vara lättillgänglig. Resultatet är nått och produkten är klar för användning.

Med tanke på den stora omorganiseringen av Social- och hälsovårdsverket i Helsingfors lyfter vi upp relevant information om just den svenskspråkiga servicen som staden ordnar. Helsingfors betonar även allt mer förebyggande arbete bland barn och familjer. Staden överväger att i framtiden omfatta en familjecentermodell. Detta är dock något som är under arbete. Som vi skrivit tidigare är familjecenter en servicemodell som för samman de tjänster som stöder och hjälper barn och barnfamiljer i ett tidigt skede.

Eftersom vårt arbete endast tar upp den service som familjecentrets samarbetspartners erbjuder skulle det i fortsatt forskning vara intressant att lyfta upp ytterligare svenskspråkiga serviceproducenter. Exempelvis ordnas svenskspråkig privat daghemsverksamhet runtom i Helsingfors som inte gått under vår avgränsning. Under skrivprocessen har det även kommit till vår kännedom att familjecentrets samarbetspartners kommer att bli flera från och med hösten 2013. Sagateater, Luckan samt Marthaförbundet i Helsingfors är de nya samarbetsparterna. Att lyfta fram deras serviceutbud skulle vara relevant. För att få en bättre inblick i hur den svenskspråkiga socialservicen fungerar enligt klienterna efter omorganiseringen skulle en forskning inom det ämnet kunna vara intressant. Ämnet kunde också vara relevant för att kunna trygga den svenskspråkiga servicen inom social- och hälsovårdssektorn i Helsingfors. Ifall Helsingfors stad väljer att genomföra en familjecentermodell gällande servicen för barnfamiljer skulle det vara intressant och relevant för klienterna att få veta hur detta ordnas och struktureras.

KÄLLOR

Barnskyddslagen 417/2007 Tillgänglig:

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Barnskyddslagen> Hämtad: 27.4.2013

Barnvårdsföreningen i Finland. 2013. Information om Barnvårdsföreningen. Tillgänglig <http://www.bvif.fi> Hämtad 27.3.2013

Beijer, Katarina. 2008, *Familjecenterbaserad verksamhet i västra Nyland – centrala processer och resultat*, Helsingfors: FSKC Rapporter 3/2008, 82s.

Bing, Vibeke. 2011. Historisk utveckling av familjecentraler i Sverige och Norden. I: Kekkonen, Marjatta, Montonen, Mia, Viitala, Riitta (red.). *Familjecenter i Norden – en resurs för barn och familjer*. Norden: Nordiska ministerrådet. s.15-20.

Byggmästar, Johanna. Praktikforskningsrapport. 2009, *Sabir-projektet, utvecklande av infokartor och utredning om tredje sektorns syn på samarbetet med Svensk socialservice*. s.19 Tillgänglig: Johanna Byggmästar.

Bärlund-Palm, Catarina. 2013: E-post intervju om Matteus församling [e-post]. Helsingfors 6.3.2013.

Folkhälsan. 2013. Information om Folkhälsan. Tillgänglig <http://www.folkhalsan.fi/startside> Hämtad: 8.4.2013

Gran, Nina. 2013: E-post intervju om Helsingfors kulturcentral [e-post]. Helsingfors 11.3.2013.

Hammarström-Boughdiri, Astrid. 2013: Telefonintervju om Helsingfors stads daghem [muntl.]. Helsingfors 28.2.2013.

Handroos-Kelekay, Siw. 2013: E-post intervju om kulturcentralens verksamhet i östra Helsingfors [e-post]. Helsingfors 19.3.2013.

Helsingfors församlingar. 2013. Johannes, Petrus och Matteus församlingar. Tillgänglig <http://www.helsingforsforsamlingar.fi/index/forsamlingar.html> Hämtad: 26.2.2013

Helsingfors stad, Kulturcentralen. 2013. Information om Kulturcentralen. Tillgänglig <http://www.hel.fi/hki/Kulke/sv/Etusivu> Hämtad: 15.3.2013

Helsingfors stad, Utbildningsverket. 2013. Svensk dagvård. Tillgänglig http://www.hel.fi/hki/Opev/sv/Dagv_rd. Hämtad: 4.2.2013

Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket. 2013a. Hälsovårdstjänster. Tillgänglig <http://www.hel.fi/hki/Terke/fi/Terveyspalvelut> Hämtad: 11.2.2013

Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket. 2013b. Socialservice. Tillgänglig <http://www.hel.fi/hki/sote/sv/Verksamhetsenheter> Hämtad: 16.4.2013

Hälsa- och sjukvårdslagen 1326/2010 Rådgivningsbyråttjänster. Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101326#L2P15> Hämtad: 4.2.2013

Hälsovårdscentralen. 2010. Rådgivningspsykologen vid mödra- och barnrådgivningen.[broschyr].

Institutet för hälsa och välfärd. 2005. Grunderna för planen för småbarnsfostran. Tillgänglig. www.thl.fi/thl-client/pdfs/2e130084-8320-4be7-b07d-218aa17e6873 Hämtad: 2.3.2013

Ilander, Pia-Lena. 2012: Intervju om Familjecenter [muntl.]Helsingfors 28.11.2012

Jacobsen, Dag Ingvar. 2007, *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur, 316s.

Jønholdt, Henning Andre. 2011, Skal få rskere og bedre tilbud i Familiens hus. Tillgänglig: <http://rha.no/nyheter/skal-fa-rskere-og-bedre-tilbud-i-familiens-hus-1.5996046> Hämtad: 11.5.2013

Lagen om barndagvård 36/1973. Tillgänglig:

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1973/19730036?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lagen%20om%20barndagv%C3%A5rd> Hämtad: 23.2.2013

Lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom social och hälsovården 272/2005. Tillgänglig:

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2005/20050272?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=2005%2F272> Hämtad: 18.5.2013

Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt 361/1983. Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1983/19830361?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=1983%2F361> Hämtad: 18.5.2013

Lappalainen, Nenne. 2013: E-post intervju om Johannes församling [e-post]. 6.3.2013.

Lindgård, Fredrik. 2013: E-post intervju om familjerådgivning [e-post]. 7.3.2013.

Rentola, Annika.2013, Experter vill öka tidigt stöd till barnfamiljer, *Hufvudstadsbladet*, 12.3.2013.

Social- och hälsovårdsministeriet. 2013. Barndagvård. Tillgänglig:

http://www.stm.fi/sv/social_och_halsotjanster/socialtjanster/barndagvard
4.2.2013

Hämtad:

Social- och hälsovårdsministeriet. 2012. Lagstiftningen om social- och hälsovården.
Tillgänglig: http://www.stm.fi/sv/social_och_halsotjanster/lagstiftning Hämtad:
9.2.2013

Social- och hälsovårdsministeriet. 2012. Rådgivning i uppfostringsfrågor samt medling.
Tillgänglig:
http://www.stm.fi/sv/social_och_halsotjanster/socialtjanster/radgivning_i_familjefragor
Hämtad: 4.2.2013

Social- och hälsovårdsministeriet. 2012. Socialtjänster. Tillgänglig:

http://www.stm.fi/sv/social_och_halsotjanster/socialtjanster Hämtad: 10.2.2013

Social- och hälsovårdsministeriet. 2012. Lagstiftningen om social- och hälsovården.
Tillgänglig: http://www.stm.fi/sv/social_och_halsotjanster/lagstiftning Hämtad:
9.2.2013

Socialvårdslagen 710/1982. Tillgänglig:

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1982/19820710?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Socialv%C3%A5rdslagen> Hämtad: 23.2.2013

Socialverket. 2006. Småbarnsfostran i Helsingfors stad [broschyr]. s. 14

Thyrhaug, Anette Moltu. 2012. The Family's House- a family center model. I: Adolfsen, Forde, Martinussen, Monica, Thyrhaug, Anette Moltu, Vedeler, Gorill Warvik (editors). *The Family's House, Organization and Professional Perspectives*. Regional centre for child and youth mental health and child welfare, University of Tromsø. s.16-24.

Viitala, Riitta; Kekkonen, Marjatta; Halme, Nina. 2011. Familjecenter i Finland – ett nytt verksamhetssätt inom tjänster för barn och familjer. I: Kekkonen, Marjatta, Montonen, Mia, Viitala, Riitta (red.). *Familjecenter i Norden – en resurs för barn och familjer*. Norden: Nordiska ministerrådet. s. 21-28.

Viitala, Riitta. Kekkonen, Marjatta & Paavola, Auli. 2008, *Perhekeskustoiminnan kehittäminen. PERHE- hankkeen loppuraportti*, Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä, 67s.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina. 2003, *Toiminnallinen opinnäytetyö*, Jyväskylä: Tammi, 168s.

BILAGA

Svenskspråkig service för barnfamiljer i Helsingfors

Följande serviceproducenter presenteras:

Utbildningsverket - Linjen för svensk dagvård

Hälsocentralerna med svenskspråkig service

De svenska församlingarna (ev.luth.)

Helsingfors kulturcentral

Barnavårdsföreningen i Finland r.f

Folkhälsan

Socialservice på svenska

Denna handbok är ett resultat av vårt examensarbete våren 2013 inom det sociala området på yrkeshögskolan Arcada. Som uppdragsgivare för arbetet fungerar Svenska familjecentret i Helsingfors. I handboken presenterar vi service som produceras av familjecentrets samarbetspartners. Servicen riktar sig till barnfamiljer med barn i åldern 0-6 år.

Utbildningsverket- Linjen för svensk dagvård

Den svenskspråkiga dagvården i Helsingfors administreras av Utbildningsverket som är beläget på Tavastvägen 11 A.

Till de ca 70 svenskspråkiga daghemmen i staden räknas de kommunala daghemmen, köpavtalsdaghem samt privata daghem. De svenska daghemmen är indelade i fyra så kallade daghemsområden; södra, västra, norra och östra området. På adressen www.hel.fi/palvelukartta finns det en karta där alla stadens daghem är utpräciserade.

De kommunala daghemmen har öppet vardagar kl. 6.15–17.30. Det rekommenderas dock

att barnet är i dagvård högst 10 timmar per dag. Familjen kan välja mellan heldagsvård eller halvdagsvård. Halvdagsvård betyder att barnet är högst 5 timmar per dag i dagvård. Familjen kan även välja "80 procents vård" vilket betyder att barnet är 5-7 timmar/dag i dagvård eller regelbundna frånvarodagar (1-12 dagar/mån). Det finns även möjlighet till kvällsdagvård och dagvård dygnet runt. På svenska finns det endast kvällsdagvård vilket betyder att barnet kan vara på daghemmet vardagar också kvällstid till klockan 22. De två daghem som erbjuder denna service är Fanny i västra Böle samt Killingen i Hertonäs. Dessa daghem är avsedda för barn vars föräldrar på grund av arbete eller studier inte har möjlighet att hämta barnet senast klockan 17.30. Båda föräldrarna bör visa upp ett intyg där det framkommer att ett sådant behov finns.

Familjedagvård

Till familjedagvårdens verksamhetsformer hör gruppfamiljedagvård, familjedagvård i vårdarens hem samt trefamiljsvård. Med gruppfamiljedagvård avses dagvård som utövas i sta-

dens utrymmen där två eller tre familjedagvårdare jobbar med 10-12 barn. En familjedagvårdare som vårdar barn i sitt eget hem kan ha högst fyra heldagsbarn. Antalet barn är även beroende på barnens ålder. Med trefamiljsvård avses en vårdning som bildas av 2-4 familjer med sammanlagt fyra barn under 7 år.

Lek- och klubbverksamhet

I stadens lekparkers ordnas en öppen verksamhet i form av fri lek och ledd sysselsättning. Denna verksamhet ordnas både inomhus och utomhus varje vardag. Lekparkens personal ansvarar för verksamheten, inte för barnen, vilket betyder att en vuxen bör vara i parken tillsammans med barnet. Till denna verksamhet behövs ingen ansökan eller anmälan och den är avgiftsfri. Verksamheten finns inte direkt på svenska men är öppen för alla. Lekparkerna finns belägna på flera områden i Helsingfors.

Klubbverksamheten är avsedd för småbarn som inte har någon annan dagvård. Verksamheten ordnas 2-5 dagar i veckan några timmar per dag. Till denna verksamhet bör en ansökan lämnas in då man också tillsammans med vårdnadshavaren diskuterar och kartlägger de önskade klubbtimmarna. Målet med denna verksamhet är att stöda den sociala utvecklingen hos barnet i form av fri och ledd lek.

Att ansöka om dagvårdsplats

Då man ansöker om en dagvårdsplats till familjedagvård, klubbverksamhet eller till ett kommunalt- eller ett köpavtalsdaghem är det viktigt att komma ihåg att ansökan bör lämnas in senast fyra månader men högst ett år före behovet av dagvård. Ifall behovet av dagvård är brådskande på grund av föräldrarnas arbete eller studier bör en ansökan göras senast två veckor före barnet skall börja i dagvården. I detta fall bör föräldrarna vara i direkt kontakt med enheten. Dagvårdsansökan kan göras skriftligen genom att fylla i blanketten för ansökan om dagvård som finns på Utbildningsverkets hemsidor och sedan lämna in den till

en enhet. Det går också bra att göra anmälan elektroniskt vilket förutsätter att barnet har en finländsk personbeteckning. Då man ansöker elektroniskt första gången registrerar man sig med bankkoder. Båda alternativen hittar man på Utbildningsverkets hemsidor på länken http://www.hel.fi/hki/Opev/sv/Dagv_rd under **ansökning**.

Då familjen ansöker om dagvårdsplats för barnet är det bra att uppge flera alternativ eftersom det inte alltid finns tillräckligt med platser på den önskade enheten fastän staden strävar efter detta. Inom två veckor från det att ansökan lämnats in kontaktas familjen av daghemsföreståndaren. Ifall det inte finns plats på den enhet familjen önskat, diskuteras beslutet alltid tillsammans med familjen innan det slutgiltiga beslutet om dagvårdsplats görs. Familjen har också möjlighet att uppdatera dagvårdsansökan före dagvårdsbeslutet görs. Ifall det inte finns lika många platser som ansökningar till en enhet beaktas några omständigheter som baserar sig på socialnämndens beslut den 22.4.2008, dessa är; ett syskon i samma enhet, speciella orsaker gällande barnet (t.ex. barnets

hälsa), trafikförbindelser samt eventuella andra orsaker gällande familjen. Dessa omständigheter skall familjen anteckna i ansökan före den lämnas in. Dagvårdsbeslutet skickas till familjen ca en månad före dagvårdsbehovet. Ifall behovet av dagvård är i augusti eller före mitten av september skickas beslutet redan i maj. I sådana fall att familjen är missnöjd med beslutet kan de be av daghemsföreståndaren om en intern förflyttning efter att barnet börjat i dagvården på den plats som familjen blivit beviljade och tagit emot.

Familjen kan söka dagvårdsplats till de privata daghemmen genom att kontakta serviceproducenten direkt. De privata daghemmen bestämmer själva sina vårdavgifter och öppet-hållningstider. Familjen har av FPA (Folkpensionsanstalten) rätt att ansöka om stöd för privat vård av barn. Familjen kan även anställa en vårdare för barnet i eget hem, då gör familjen direkt upp ett arbetsavtal med vårdaren. Ifall att familjen anställer en privat vårdare i sitt eget hem eller att någon av föräldrarna väljer att stanna hemma med barnet, som är under tre år, har familjen rätt att ansöka om hemvårdsstöd från FPA.

Hälsocentralerna med svenskspråkig service

Mödrarådgivning

Målet med mödrarådgivningen är att trygga den väntande moderns, fostrets samt den nyföddes hälsa. Under graviditeten besöker modern både rådgivningens hälsovårdare samt läkare. Antalet besök hos hälsovårdaren är beroende på om modern är förstföderska eller omföderska.

Tabell 1. Besök hos hälsovårdaren på mödrarådgivningen (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013)

Besök	F = Förstföderska O = Omföderska	Graviditetsvecka
1.	F, O	7–10
2.	F	18
3. omfattande hälsokontroll	F, O	22–24
4.	F, O	30–32
5.	F	34
6.	F	37
7.	F, O	38

8.	F	39
9.	F, O	40
10.	F, O	41
11. hembesök	F, O	efter förlossningen
12. eftergranskning	F, O	5–12 veckor efter förlossningen
fosterdiagnostik	F, O	10–12 19–20+6

Tabell 2. Besök hos läkaren på mödrarådgivningen (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013)

Besök	F = Förstföderska O = Omföderska	Graviditetsvecka
1. omfattande hälsokontroll	F, O	26–28
2.	F, O	36
3. eftergranskning	F, O	5–12 veckor efter förlossning

Till fosterdiagnostiken som är frivillig får modern en remiss från rådgivningen. Den första

fosterdiagnostikundersökningen görs i graviditetsvecka 10-12. Då görs en ultraljudsundersökning på det sjukhus där modern valt att föda. I denna undersökning kontrollerar man hur länge graviditeten varat, antalet foster samt fostrets nacksvullnad. I den andra ultraljudsundersökningen som sker i vecka 19-21+6 undersöks fostrets byggnad och utveckling. Resultatet från undersökningen sänds hem till familjen per post.

Kontaktuppgifter till rådgivningarna

Helsingfors stads invånare har rätt att i mån av möjlighet välja vilken rådgivning samt hälsovårdare de vill besöka. Besöken är avgiftsfria för alla. Från år 2006 har den svenskspråkiga befolkningen garanterats service på svenska på tre av stadens hälsocentraler; Femkantens hälsocentral, Båtmansgatan 4 tfn 09 31050050, Kvarnbäckens hälsocentral, Mjölgränden 4 tfn 09 31050060 samt Munksnäs hälsocentral, Bredviksvägen 30 tfn 09 31050070. Klienten bör skriftligen anmäla sig till den svenska enheten. Utöver dessa tre häl-

socentraler kan det även finnas svenskspråkiga hälsovårdare på andra hälsocentraler.

Då klienten ska boka en tid till hälsovårdaren har hon möjlighet att göra det antingen per telefon eller elektroniskt. Rådgivningens telefonservice betjänar måndag-fredag kl. 8-13 på numret 09 310 55530. På numret kan man boka eller avboka en tid till rådgivningens hälsovårdare. På samma nummer är det även möjligt att få rådgivning och handledning i frågor som berör moderskap och vård av barnet.

Ifall klienten vill använda sig av rådgivningens elektroniska tjänster bör hon ingå ett avtal om elektronisk ärendehantering. Blanketten hittar man på stadens hemsida. Den undertecknade blanketten tas sedan med till hälsocentralen. På denna elektroniska tjänst kan klienten boka en mottagningstid, omboka eller avboka en tid till hälsovårdaren. Genom denna service har klienten även möjlighet att få en påminnelse om tiden till sin mobiltelefon. På sidan asiointi.hel.fi/halsovard kommer man direkt till den elektroniska tjänsten.

Utöver de ovannämnda telefonnumren har Helsingfors stads invånare även möjlighet att

ringa ett så kallat hälsorådgivningsnummer som man kan kontakta i frågor gällande hälsa samt för att få information om Helsingfors stads hälsotjänster. Numret 09 10023 är i bruk dygnet runt.

Barnrådgivning

Barnrådgivningens mål är att trygga barnets hälsa samt stöda familjen i föräldraskapet så att barnet har en trygg utveckling och barndom. Ofta besöker familjen samma hälsovårdare som under graviditeten.

Tabell 3. Besök hos hälsovårdaren på barnrådgivningen (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013)

Besök	Barnets ålder
1.	1—4 veckor
2.	4—6 veckor
3.	2 månader
4.	3 månader
5. omfattande hälsokontroll	4 månader
6.	5 månader
7.	6 månader

8.	8 månader
9.	12 månader
10. omfattande hälsokontroll	18 månader
11.	2 år
12.	3 år
13. omfattande hälsokontroll	4 år
14.	5 år
15.	6 år

Tabell 4. Besök hos läkaren på barnrådgivningen (Helsingfors stad, Social- och hälsovårdsverket 2013)

Besök	Barnets ålder
1.	4—6 veckor
2. omfattande hälsokontroll	4 månader
3.	8 månader
4. omfattande hälsokontroll	18 månader
5. omfattande hälsokontroll	4 år

Beträffande barnets tandvård besöker barnet en tandskötare eller en tandhygienist vid 1, 3, och 5 års ålder. Den svenskspråkiga tandskötaren heter Carola Cronqvist och har sin mottagning i Hertonäs strand. Då barnet fyllt 1 år får familjen hem per post en kallelse till tandskötaren.

Rådgivningspsykolog

Rådgivningspsykologen jobbar vid mödra- och barnrådgivningen. Familjen kan kontakta rådgivningspsykologen direkt per telefon eller per e-post. Den svenskspråkiga rådgivningspsykologen heter Elisabeth Dahla och nås på tfn 09 310 60979 måndag-fredag kl. 12-13. Dahla har sin mottagning på Munksnäs hälsocentral. Besöken är avgiftsfria och ingen separat remiss behövs för besöken.

Rådgivningspsykologens tjänster är riktade till familjer som väntar barn eller planerar att skaffa barn samt för barn under skolåldern och deras familjer. Rådgivningspsykologen kan stöda i frågor som gäller graviditeten, rädsla och osäkerhet för att bli förälder samt ge psy-

kiskt stöd vid missfall, abort eller förlust av barn. Rådgivningspsykologen stöder även i frågor som gäller barnets utveckling, utredande av eventuella svårigheter med den sociala utvecklingen, stödande i föräldraskapet samt stöd vid eventuella livskriser och livsförändringar som påverkar barnet.

Näringsterapi

Vägledning i olika frågor som gäller näring ges av näringsterapeuten. Dessa frågor kan gälla olika sjukdomar som kräver specialdiet, problem som har att göra med själva ätandet och barnets matning. För att besöka näringsterapeuten behövs en remiss från läkaren eller hälsovårdaren. Den svenskspråkiga näringsterapeuten finns på Maria sjukhus och heter Berit Haglund.

Talterapi

Barnet kan vara i behov av talterapi ifall han/hon har svårt att lära sig prata, pratar otydligt eller har svårt att producera tal. Andra

faktorer kan vara att barnet stammar eller har inlärningssvårigheter som beror på den språkliga utvecklingen. För besöket behövs en remiss skriven av en läkare eller hälsovårdare. Remissen behandlas senast tre veckor efter att talterapeuten fått den varefter klienten får ett brev med kontaktuppgifter till talterapeuten. Familjen ombeds sedan själva kontakta talterapeuten för att beställa en tid. Remissen är i kraft i tre månader. Den svenskspråkiga ansvariga talterapeuten heter Rita Biström tfn 09 310 45914, Dagmarsgatan 6.

De svenska församlingarna (ev.luth.)

De svenskspråkiga församlingarna är; Johannes, Matteus och Petrus församling. Familjen kan delta i barnverksamheten fastän de inte hör till kyrkan. Utöver verksamheten som arrangeras av de tre församlingarna ordnar även den svenska enheten familjerådgivning vid Helsingfors kyrkliga samfällighet. Mer information om de evangelisk lutherska församlingarna hittar man på adressen www.helsingforsforsamlingar.fi.

Den svenskspråkiga familjerådgivningen vid Helsingfors kyrkliga samfällighet är belägen på Tredje linjen 22, våning 3, 00530 Helsingfors. Verksamheten riktar sig till par eller enskilda vuxna i frågor som gäller parförhållande, barnfamiljer prioriteras. Verksamheten är avgiftsfri och man behöver inte vara medlem i kyrkan. Man kan beställa tid direkt till familjerådgivarna per e-post eller per telefon; Fredrik Lindgård tfn 09 2340 2255 tisdagar kl. 13.30–14.00 och onsdagar kl. 11.00–11.30. Sofia Nyberg tfn 09 2340 2563 onsdagar kl. 10.30–11.00. Ann-Sofie Öist tfn 09 2340 2562 måndagar kl. 11.00–12.00.

Johannes församling

Johannes församling verkar i centrala Helsingfors. Kyrkorna som hör till Johannes församling är; Johannes kyrka på Högbergsgatan, Berghälls kyrka, Gamla kyrkan, S:t Jacobs kyrka på Drumsö samt Tomas kyrka i Mejlans. Pastorskansliet som är öppet vardagar 10-14 är beläget på Högbergsgatan 10 E, 3 våningen, tfn 09 2340 7700.

Johannes församling ordnar familjeträffar samt dagklubbar för barn i åldern 2,5-5 år. Familjeträffarna riktar sig till föräldrar som är hemma med sina barn. På familjeträffarna sjunger man samt umgås med varandra över en kopp kaffe och diskuterar aktuella ämnen.

Till dagklubsverksamheten hör bl.a. andaktsstunder, lek och sång.

Som barnarbetsledare för Johannes församling fungerar Nenne Lappalainen. För vidare information kring församlingens barn- och familjearbete kan man kontakta Lappalainen per telefon, 09 2340 7704 eller per e-post.

Matteus församling

Till Matteus församling räknas östra Helsingfors, från Brändö i väst till Östersundom i öst samt i norr räknas Mellungsbacka, Gårdsbacka, Tranbacka och Kvarnbäcken. Pastorskansliet är beläget på adressen Åbohusvägen 3, våning 2. Öppethållningstiderna är måndag-tisdag och torsdag-fredag klockan 9-14 samt onsdagar 12-14, tfn 09 2340 7300.

Matteus församling ordnar gung och sjung för barn i åldern 0-9 mån samt klapp och klang för barn i åldern 9 mån-4 år. Till grupperna bör man anmäla sig på förhand.

Församlingen ordnar även dagklubb för barn i åldern 3-6 år samt familjecafé för föräldrar som är hemma med sina barn.

Marianne Bergström fungerar som dagklubsledare för Matteus församling, tfn 09 2340 7331 / 050-3803995. Catarina Bärlund-Palm fungerar som familjearbetsledare, tfn 09 2340 7333 / 050-3803936 och e-post.

Petrus församling

Till Petrus församling hör kyrkorna; Munksnäs kyrka (Tegelstigen 6), Åggelby gamla kyrka (Brofogdevägen 12), Kårböle kapell (Gamlasvägen 6) och Malms kyrka (Kommunalvägen 1). Pastorskansliet ligger på Vespervägen 12 A 00320 Helsingfors och har öppet må – fre 9-13, tfn 09 2340 7100. Ledare för barnarbetet är Susanna Leskinen tfn 09 2340 7230, e-post.

Petrus församling ordnar musiklek för barn i åldern 0-4 år samt babyrytmik för barn i åldern 0-1 år. På musikleken och babyrytmiken sjunger, spelar, leker och dansar man. Till stunderna hör också kaffe och smörgås. Mer om Petrus församlings barnverksamhet finns det i Petrusbladet som utkommer 4ggr/år i samband med Kyrkpressen.

Helsingfors kulturcentral

Man kan säga att Helsingfors kulturcentral fungerar som en kontaktlänk mellan konst- och kultursektorn och olika målgrupper så som barn, ungdomar och äldre. Kulturcentralen samarbetar mångprofessionellt med daghem, skolor och olika enheter inom social- och hälsovårdsektorn både lokalt och nationellt. Kulturcentralens uppgift är att lyfta fram konstens och kulturens mening och betydelse i olika sammanhang för alla invånare. För den svenska utvecklingsverksamheten ansvarar specialplanerare Nina Gran.

Kulturcentralen har tio olika verksamhetsställen runtomkring i Helsingfors. Dessa är; Anne-

gården, Caisa, Villa Djurgården, Esplanadestranden, Savoy-teatern och Stora räntan i centrum av Helsingfors. I norra och västra Helsingfors finns Gamlasgården och Malms kulturhus. I östra Helsingfors finns Stoa i Östra centrum samt Nordhuset i Nordsjö. För barn och barnfamiljer ordnas det olika evenemang och utställningar på de olika kulturhusen, speciellt på Annegården, som är beläget i centrum av Helsingfors på Annegatan.

Som en fortlöpande verksamhet på Annegården ordnas konstundervisning för barn och unga mellan 0-18 år. För att få veta mer om de olika evenemangen som ordnas på kulturhusen kan man gå in på deras hemsidor. För att komma till kulturhusens hemsidor kan man gå via stadens kultursidor www.hel.fi/kulttuuri. På sidan www.kultus.fi får man en överblick över de aktuella händelserna i huvudstadsregionen.

I östra Helsingfors ansvarar kulturproducent Siw Handroos-Kelekey för den svenska verksamheten. I övriga Helsingfors förväntas de olika kulturhusen själva ansvara för den svenskspråkiga verksamheten. På Nordhusets egna hemsidor www.vuotalo.fi finns informa-

tion om den öppna verksamheten som ordnas där. Verksamheten på Nordhuset är i första hand riktad till Nordsjöborna men alla Helsingforsbor är välkomna.

Kulturcentralen ordnar en stor del av sin verksamhet i samarbete med andra aktörer som exempelvis Luckan och Sydskusten. På biblioteken ordnas det också olika verksamheter för barn som exempelvis babypoesi på Richardsgatans bibliotek. Förutom att Kulturcentralen gör reklam för sin verksamhet på sina egna hemsidor finns de också på Facebook. Inom en snar framtid kommer det även att öppnas en "nordisk barnkultursida" på Facebook där alla aktörer som ordnar olika evenemang för barn kan göra reklam. Kulturcentralen annonserar också om aktuella händelser i olika tidningar så som Hbl samt Helsinki info som delas ut gratis till alla hem i Helsingfors. Broschyrer och affischer delas även ut till daghem, skolor, bibliotek och Arbis (Svenska arbetarinstitutet). Ifall man är intresserad av Kulturcentralens verksamhet lönar det sig att bekanta sig med dessa källor.

Barnavårdsföreningen i Finland r.f.

Barnavårdsföreningen grundades år 1893 och är Finlands äldsta barnskyddsorganisation.

På Barnavårdsföreningens hemsida www.bvif.fi finns det en kalender med olika evenemang som föreningen ordnar på finska och svenska. Från föreningens hemsida under [länkar](#) kommer man till en lista över andra hemsidor med nyttig information.

Dagvården

Barnavårdsföreningen har sex daghem i Helsingfors; daghemmet Anna som finns på Andra linjen i Berghäll. Daghemmet startade sin verksamhet i augusti 2012 och har plats för 28 barn i åldern 1-5 år. Daghemmet Arbetets vänner är beläget på Annegatan 26 och har 24 dagvårdsplatser för barn i åldern 1-5 år. Daghemmet B.E. von Schantz är beläget på Smedsgatan 19. Daghemmet Brita Maria Renlund är beläget i Berghäll på Wallinsgatan 1. Daghemmet har plats för 38 barn i åldern 1-6 år. Tallbo daghem som är beläget på Talludden har 28 dagvårdsplatser för barn i åldern 1-5 år.

Daghemmet finns på Tallbogränden 3. Tölö daghem är ett centralt beläget daghem med 70 platser för barn i åldern 1-5 år. Tölö daghem grundades 1951 och finns på Stenbäcksgatan 7 B. Helsingfors stad köper dagvårdstjänster av Barnavårdsföreningen. Lena Granqvist är chef för småbarnsfostran och hon ansvarar för föreningens daghem.

Familjelinjen

Familjelinjen startade sin verksamhet 2002 och finns belägen i Berghäll på Andra linjen 12 A. Familjelinjen ordnar verksamhet för svensk- och tvåspråkiga barn, unga och barnfamiljer i huvudstadsregionen, Kyrkslätt, Sibbo och Borgå. Anne Bjaerre är förman på Familjelinjen och nås på telefonnummer 09 3294 5199.

Stödgrupper i samband med skilsmässoprocessen

Familjelinjen ordnar stödgrupper för barn vars föräldrar separerat samt för föräldrar som skilt sig eller funderar på att skilja sig. Stödgruppen för barn riktar sig till barn i lågstadieåldern. Tanken med gruppen är att barn i liknande

situationer skall få träffa varandra och diskutera sina känslor kring separationen. Familjelinjen ordnar grupperna på beställning av kommunen.

I stödgrupperna för föräldrar får båda föräldrarna ta del av gruppen men det rekommenderas att de deltar i skilda grupper. Stödgruppen följer en pedagogisk metod som grundar sig på Bruce Fishers forskning om vad som händer då ett parförhållande tar slut. Gruppen leds av två utbildade ledare och träffas en gång i veckan tre timmar på kvällen under en tio veckors period. Deltagarna i gruppen får stöd av varandra och ledarna för att kunna bygga upp en meningsfull vardag tillsammans med barnet efter separationen.

Familjeskolan POP

Familjeskolan POP står för Pre- School Overactivity Programme. Familjeskolan riktar sig till familjer med barn i åldern 3-6 år som är temperamentsfulla och överaktiva. Målet med familjeskolan är att ge stöd och information till dessa familjer. Föräldrarna handleds i olika situationer till en mer positiv växelverkan med sina barn. På detta sätt stärks barnets

självkänsla och växelverkan till sina egna föräldrar. Metoden kan även förhindra eventuell beteendeproblematik hos barnet. Under familjeskolan, som pågår i tio veckor en dag per vecka, diagnostiseras eller behandlas barnet inte. Barnen deltar i en egen barngrupp med en egen stödperson som hjälper barnet att lyckas i olika aktiviteter. Detta främjar även barnets självkänsla. Familjeskolan POP ordnas på ADHD-centret.

ADHD-center

ADHD-centret finns till för svensk- och finskspråkiga familjer med barn och unga som har Tourettes syndrom, ADHD, aktivitets- och uppmärksamhetsstörningar eller andra neuropsykiatriska störningar. ADHD-centret betjänar även personal inom social- och hälsovårdssektorn. Till verksamheten hör olika utbildningstillfällen, stöd för familjer, information samt rehabilitering. ADHD-centret erbjuder även neuropsykologiska utredningar samt neuropsykologisk coach för personer med ADHD, ADD, Aspergers syndrom och Tourettes syndrom utgående från klientens behov. En del av verk-

samheten som ADHD-centret erbjuder är avgiftsbelagd. På Barnvårdsförningens hemsida under **ADHD-center** och **avgifter** kommer det upp en lista över avgifter för verksamheten. ADHD-centret finns på Stenbäcksgatan 7 A.

Telefonrådgivning

Måndag-fredag klockan 9-15 på nummer 09 3294 5520 erbjuder ADHD-centret rådgivning och information i frågor kring barnets skolgång, överaktivitet och andra problem som familjen vill diskutera. Föräldrarna har då möjlighet att diskutera med en yrkeskunnig person.

Klientbesök och familjehandledning

Föräldrar till överaktiva barn har möjlighet att komma till ADHD-centret och prata med en yrkeskunnig person. Det första besöket är avgiftsfritt. Utöver de individuella samtalen ordnas även diskussionsgrupper för föräldrar till barn med olika uppmärksamhetsstörningar. Dessa grupper samlas fem gånger under kvällstid. Grupperna är avgiftsfria och leds av en ledare från ADHD-centret.

Föräldrar till överaktiva barn riskerar oftare än andra att drabbas av utmattning. För att motverka detta ordnar ADHD-centret familjehandledning där föräldrarna får stöd och konkret handledning i att hjälpa barnet att klara av vardagen på ett positivt sätt. Föräldrarna har möjlighet att tillsammans med en professionell få prata om ämnen och ställa frågor som bekymrar dem. Föräldrarna/föräldern träffar den professionella fem gånger och 1,5 timme per gång.

Föreläsningar

ADHD-centret ordnar avgiftsfria kvällsföreläsningar för allmänheten. Information om dessa föreläsningar fås på adressen www.bvif.fi/adhd-center under **aktuellt**.

Folkhälsan

Folkhälsan är en organisation som jobbar för hälsa och livskvalitet i hela Svenskfinland. Folkhälsan grundades 1921 och har ca 1500 arbetstagare plus många frivilligarbetare runt om i Svenskfinland. Folkhälsan jobbar med förebyggande verksamhet, rådgivning, rehabi-

litering, hälso- och sjukvård för människor i alla åldrar.

Doula – stödperson vid förlossningen

Doula är grekiska och betyder kvinna som ger omvårdnad. För tillfället finns det ca 20 doulor i Nyland som på frivillig basis ställer upp som stödpersoner. Doulaskap går ut på att kvinnor som har erfarenhet av graviditet, förlossning och spädbarnstid stöder familjen under graviditeten och förlossningen om familjen så önskar. Doulan finns alltså till och stöder på mammans villkor. Doulan har dock inget medicinskt ansvar. Doulans uppgift är att ge stöd och information samt arbeta för en positiv förlossningsupplevelse både för mamman och hela familjen.

Vill man ha stöd av en doula i Nyland kan man kontakta koordinatör Malin von Koskull på numret 09 315 5538. Mammans önskemål beaktas varefter koordinatören tillsammans med doulagruppen väljer ut en doula som kunde vara lämplig för familjen. Doulan kontaktar sedan mamman för att komma överens om

träffarna. Doulorna har tystnadslöfte och familjen kan när som helst avbryta doulaskapet. Stödförhållandet är avgiftsfritt förutom att en avgift på 40 euro uppbärs ifall att familjen vill att doulan medverkar under förlossningen. Detta för att täcka doulans resekostnader. Mer information om doulaskapet hittar man på adressen www.folkhalsan.fi/doula.

Första barnet på väg

Första barnet på väg-kursen ordnas på svenska för par som väntar sitt första barn. Kursen ordnas kvällstid i Folkhälsans Seniorhus. Kursen omfattar sex träffar under graviditeten samt en träff då babyn fötts. Under kursens gång går man igenom förlossningen, vården av babyn, förberedelser i hemmet och hur det känns att bli förälder mm. Kursen är avgiftsbelagd.

Babysim och simaktiviteter för småbarn

Babysim riktar sig till barn som är minst tre månader gamla och väger minst fem kg. Båda

föräldrarna får gärna delta tillsammans med barnet. Ingen övre åldersgräns finns för när barnet kan börja på babysim. Oftast deltar familjen i gruppen tills barnet fyllt två år men detta varierar. För familjer med fler barn ordnas syskongrupper. Då deltar föräldrarna, babyn och syskon under sju år. Det är alltid två utbildade babysiminstruktörer som leder grupperna. Ett babysim varar i ca 30 minuter. Folkhälsan ordnar grupper både på finska och på svenska. Babysim ordnas i en uppvärmd bassäng och är en bra motionsstund för hela familjen. Det är också ett bra sätt att vänja barnet vid vatten.

På Folkhälsans hemsida www.folkhalsan.fi då man väljer **Barn & familj**, **Babysim**, **Babysim i Nyland** och **Anmälning till babysim i Nyland** kommer man till en sida där alla babysimgrupper i Nyland finns. På sidan kan man även avgränsa sökningen till de grupper som ordnas i Helsingfors. Genom att klicka på gruppen fås mer information. På sidan kan man även anmäla sig till gruppen. Det går också bra att anmäla sig genom att ringa till babysimkontoret som betjänar måndag till fredag klockan 9-15 på numret 09 315 5532. Då man anmäler

sig till gruppen anmäls båda föräldrarna automatiskt. En deltagaravgift på 17,25/gång för baby och två vuxna uppbärs. I syskongruppen är priset 19,25/gång för två vuxna, baby och syskon under 7 år.

Folkhälsan rekommenderar att de familjer som deltar i babysimgruppen för första gången också deltar vid ett infotillfälle. Infotillfället för nya babysimmare ordnas i Folkhälsans Seniorhus på Mannerheimvägen 97. Tillfället ordnas både på svenska och på finska. På hemsidan ser man datum och klockslag för infotillfället. Mer information om babysim fås på adressen www.folkhalsan.fi/babysim.

För barn i åldern 2-5 år ordnas lek- och plaskgrupper. Målet med verksamheten är att barnet skall vänja sig vid vatten. Barnet deltar alltid i gruppen tillsammans med en förälder/vuxen. Precis som i babysimgrupperna bör man anmäla sig till lek- och plaskgruppen. Alla grupper som ordnas i Helsingfors finns på Folkhälsans hemsida under **Vår verksamhet, Barn & familj, Sim och lek- och plaskgrupper.**

Babyrytmik och Knatterytmik

Babyrytmik för barn i åldern tre månader till ett år ordnas i Folkhälsans Seniorhus i Brunakärr. Babyrytmik är musik, dans, rörelse, sång och ramsor där barnet i mammas eller pappas famn får uppleva allt detta.

Knatterytmik riktar sig till barn i åldern 1-3 år, annars är konceptet samma som i babyrytmik med sång, dans och rimramsor. Knatterytmik ordnas i Folkhälsans Seniorhus. Kalender för baby- och knatterytmik hittar man på Folkhälsans hemsida www.folkhalsan.fi under **Vår verksamhet, Barn & familj** och **Småbarnsverksamhet**.

Babyberöring

Babyberöring är ett bra sätt för föräldern att lära känna och komma närmare sitt barn. Detta uppnås genom att stimulera barnets olika sinnen; känsel genom att föräldern rör vid barnet, syn då föräldern ser barnet i ögonen, lukt genom att barnet känner igen förälderns doft samt hörsel då föräldern pratar med bar-

net. Tider för babyberöringen hittar man på adressen www.folkhalsan.fi/babyberoring.

Familjecafé

Familjecaféet är en samlingspunkt för mammor, pappor och barn. Dit kan man komma för att få prata med andra föräldrar eller bara för att få ett avbrott i sin vardag och dricka en kopp kaffe.

I Helsingfors ordnas familjecafé på Seniorhuset på Mannerheimvägen 97 och i Nordhuset i Nordsjö. Därutöver ordnas Folkhälsans öppna daghem Tallen på Drumsö. Öppna daghemmet Tallen riktar sig till barn i alla åldrar tillsammans med en vuxen. Tallen finns på Smedjeviksvägen 10 a B. En uppdaterad lista på alla familjecaféer hittar man på adressen www.folkhalsan.fi/familjecafe.

Daghem

Folkhälsan erbjuder dagvårdsplatser för barn i åldern 2-5 år i Skogsgläntans daghem i Östersundom. Det är lokalföreningen Folkhälsan i

Östersundom som står som arrangör för Skogsgläntan. Daghemmet har plats för 21 barn och finns på Kapellvägen 6. Daghemmet har öppet vardagar mellan klockan 07.15 och 17.00. Skogsgläntan är ett köpavtalsdaghem med Helsingfors stad, som betyder att ansökan om dagvårdplats till Skogsgläntan går via staden.

Sommarbarn och familjesemester

Målgruppen för verksamheten sommarbarn är barn och unga i åldern 5-14 år. Verksamheten går ut på att barnet tillbringar en del av sommaren hos en värdfamilj. Tidsperioden kan variera från några dagar till en månad. Barnet kan också besöka värdfamiljen under vinterledigheterna. Oftast bor värdfamiljen på landsbygden eller i skärgården. Denna verksamhet möjliggör nya upplevelser och sociala kontakter både för barnet och för värdfamiljen. Ifall man är intresserad av sommarbarnverksamheten kan man kontakta koordinatör Åsa Carlsson tfn 06 320 6027. Ansökningstiden är i mars och en avgift på 15 euro/dygn uppbärs av sommarbarnets föräldrar.

Folkhälsan ordnar även familjesemesterverksamhet för barnfamiljer som vill semestra tillsammans på ett badhotell. Verksamheten ordnas på badhotell Kivitippu i Lappajärvi i Österbotten samt på badhotellet Päiväkumpu i Karislojo i Nyland. Datumen för semestrarna hittar man på Folkhälsans hemsidor www.folkhalsan.fi/Familjesemester. Som koordinator för verksamheten fungerar Susanna Stenman tfn 019 278 6876. Familjen spenderar fem dygn på familjesemestern. Till semestern hör helpension och ledd verksamhet både för hela familjen och enskilt för barnen. Priset som är inkomstrelaterat för vuxna är 20-25 euro/dygn/person, barn 12-15 år 7 euro/dygn/barn och barn under 12 år semesterar gratis. Familjen kan ansöka om semesterunderstöd, se närmare Folkhälsans hemsida.

Habiliteringsenheten

Folkhälsans Habiliteringsenhet eller Habben som den också kallas finns på Topeliusgatan 20 i Helsingfors. Habbens verksamhet riktar sig till familjer med barn som har svårigheter med sen utveckling, tal och hörsel, fin- eller grov-

motorik, beteendesvårigheter och sociala svårigheter. Till Habbens verksamhet hör också resurscentret som erbjuder specialpedagogik, datorstöd samt kompletterande och alternativ kommunikation. Till Habben kommer man med en remiss från exempelvis hälsovården, familjerådgivningen eller specialistsjukvården.

På Habben arbetar olika yrkesgrupper så som psykolog, talterapeut, socialarbetare, fysioterapeut, ergoterapeut, sjukskötare, barnneurolog, neuropsykolog och barnskötare. De olika yrkesgrupperna jobbar tillsammans för barnets och familjens bästa. Det är barnet och familjen som är i fokus i Habbens verksamhet. Vid behov samarbetar man också med exempelvis daghem och specialistsjukvården. För att få veta mer om verksamheten på Folkhälsans Habiliteringsenhet kan man gå in på Folkhälsans hemsida och välja **Vår verksamhet**, **Barn & familj** och **Barnrehabilitering**.

Juniorhemmet

Juniorhemmets verksamhet riktar sig till familjer som har barn med olika

funktionshinder. Verksamheten finns till för att föräldrarna skall få avlastning i vardagen och barnet korttidsvård på Juniorhemmet. Med korttidsvård avses att barnet kan vara ett eller några dygn på Juniorhemmet. Det krävs en betalningsförbindelse från kommunen för att barnet skall vara berättigat till korttidsvård. På Juniorhemmet som finns på Paasikivigatan 1 jobbar en yrkeskunnig personal som betjä- nar på svenska, finska och engelska. Enhetsan- svarig är Astrid Söderlund tfn 09 315 5347.

Socialservice på svenska

Svenska familjecentret i Helsingfors

Familjecentret är en plats där föräldrar eller andra vuxna som tar hand om barn skall kunna mötas och få stöd i vardagen. Det svenska fa- miljecentrets verksamhet kan jämföras till en viss del med den finska verksamheten som erbjuds av lekparkerna. Familjecentret finns intill Hagnäs torg vid Sparbankska- jenen 2 A, vå- ning 3. Verksamheten bedrivs på svenska och riktar sig till svenskspråkiga och tvåspråkiga

familjer. Familjecentret erbjuder familje- och babycaféverksamhet som innebär att familjen kan komma till familjecentret för att träffa andra familjer och familjecentrets personal. Under caféverksamheten ordnas olika pro- gram som exempelvis sångstund med grodan. Familjecentret bjuder också in sakkunniga som föreläser och informerar om aktuella teman. Familjecentrets månadsprogram hittar man på adressen www.hel.fi/familjecentret. Man kan även följa med familjecentret på facebook.

Utöver familje- och babycaféverksamhet ord- nas även olika gruppverksamheter på familje- centret. Ett exempel på dessa är familjeförbe- redelsekurserna som ordnas för svensk- och tvåspråkiga familjer som väntar sitt första barn och är bosatta i Helsingfors. Familjeförbe- redelsekurserna är avgiftsfria och leds av en so- cialhandledare och en hälsovårdare från råd- givningen. En ny kurs ordnas varannan månad. Familjerna får information om kurserna från mödrarrådgivningen eller från Social- och häl- sovårdsverkets hemsida. Man kan anmäla sig till kursen genom att ringa familjecentrets per- sonal; koordinator Pia-Lena Ilander tfn 09 310

69890 eller socialhandledare Mia Haglund tfn 09 310 69891. Kursen är uppbyggd så att gruppen träffas tre gånger under graviditeten samt fyra gånger efter förlossningen. Utöver detta erbjuds även en fysioterapigrupp för mammorna under graviditeten samt en fysio- terapigrupp för hela familjen då barnet är någ- ra månader gammalt. På hemsidan kan man läsa närmare om familjecentrets verksamhet och grupper.

Hemservice för barnfamiljer

Verksamheten riktar sig till barnfamiljer som är i behov av konkret hjälp i vardagen, stöd gällande barnets fostran och vård eller om föräldrarna är oroliga över sin egen ork i var- dagen. Det kan i praktiken vara fråga om ex-empelvis avlastning och hjälp vid terapi- och läkarbesök. Städning hör inte till denna servi- ce.

Det svenskspråkiga teamet som består av en ledande handledare och fyra familjearbetare betjä- nar svensk- och tvåspråkiga familjer i hela

Helsingfors. Det huvudsakliga arbetet sker hemma hos familjen. Servicen är målinriktad vilket betyder att en serviceplan med överenskomna mål och en uppskattad tidsperiod för arbetet görs tillsammans med familjen. Denna plan utvärderas regelbundet. Servicen är avgiftsbelagd utgående från familjens inkomster, antalet familjemedlemmar samt antalet besökstimmor. Servicen är behovsprövad. Vill man veta mer om Hemservice för barnfamiljer kan man kontakta ledande handledare Kim Meller, tfn 09 310 44895.

Familjearbete inom tidigt stöd

Familjearbete inom tidigt stöd riktar sig till barnfamiljer som är i behov av stöd och handledning i olika livsskeden. Det kan vara fråga om handledning i föräldraskapet och barnets fostran, exempelvis vid barnets sömnproblem eller trots. Verksamheten riktar sig även till barnfamiljer som behöver stöd i olika livskriser som exempelvis vid skilsmässa, sjukdom eller ekonomiska svårigheter. Familjearbete inom tidigt stöd riktar sig till barnfamiljer med barn under skolåldern samt familjer med barn i

grundskolans första klasser. Servicen är avgiftsfri och frivillig för klienten.

I Helsingfors finns det sammanlagt 27 socialhandledare som jobbar områdesvis med denna verksamhet. För de svenskspråkiga barnfamiljerna finns det en egen socialhandledare som jobbar i hela Helsingfors. En serviceplan i vilken målsättningarna med arbetet framgår görs tillsammans med familjen. Socialhandledaren jobbar ofta hemma hos familjen men kan också tillsammans med klienten besöka olika serviceenheter som exempelvis FPA eller träffa klienten på byrån ifall klienten så önskar. Till socialhandledarens arbetsuppgifter hör även samarbete med andra enheter som exempelvis barnrådgivningarna, daghemmen i Helsingfors samt barnskyddet. Dessa har möjlighet att konsultera socialhandledaren i olika klientärenden utan att använda klientens namn. Barnfamiljer har också möjligheten att anonymt per telefon vara i kontakt med socialhandledaren ifall de önskar få mer information om serviceutbudet i Helsingfors. Till socialhandledarens uppgifter hör även gruppverksamheter för barnfamiljer, t.ex. familjeförberedelsekurser. Man kan kontakta socialhand-

ledare Marina Borgman, tfn 09 310 29703 ifall man vill veta mer om Familjearbete inom tidigt stöd.

Svenska familjerådgivningen

Den svenska familjerådgivningen finns i Hagnäs på Sparbankskaian 2 A, våning 3. Familjerådgivningens verksamhet riktar sig till svensk- och tvåspråkiga barnfamiljer i Helsingfors som är bekymrade över sin familjesituation. Man kan kontakta familjerådgivningen om man vill diskutera fostringsfrågor, vid oro över barnets beteende eller utveckling eller om man behöver hjälp och stöd i olika familjekriser.

På familjerådgivningen jobbar socialarbetare, psykologer, en läkare samt en barnpsykiater. Besöken är avgiftsfria och kräver ingen skild remiss. Vill man beställa tid eller rådfråga familjerådgivningen kan man ringa numret 09 310 44825 måndag-fredag på telefontiden 11-12 men även under tjänstetid.

Svenska barnskyddstjänster

Alla barn har rätt till en trygg och stimulerande uppväxt som stöder barnets utveckling. Det är i första hand barnets föräldrar eller vårdnadshavare som skall se till att barnet har möjlighet till detta. Barnskyddets uppgift är att trygga barnets rättigheter samt att stöda och handleda föräldrarna i sitt föräldraskap så att det stöder barnets utveckling. Man strävar alltid efter att barnet skall få växa upp i det egna hemmet tillsammans med sina föräldrar/vårdnadshavare. Barnskyddsarbetet grundar sig på Barnskyddslagen 417/2007. Enligt Barnskyddslagen är alla som jobbar med barn skyldiga att göra en barnskyddsanmälan ifall att det finns en oro för barnet.

De svenska barnskyddstjänsterna är belägna i Östra centrum på Visbygränden 2, 3:e våningen. Barnskyddstjänsterna är indelade i tre olika enheter; mottagningsenheten, enheten för öppenvårdsbarnskyddsarbete samt barnskyddets familjearbete. Mottagningsenheten tar emot anmälningar, gör utredningar samt tar emot konsultationer. Vill man göra en barnskyddsanmälan eller konsultera barnskyddet kan man ringa numret 09 310 62300 vardagar

klockan 8.15 - 16.00. Enheten för öppenvårdsbarnskyddsarbete ansvarar för öppenvården samt de etablerade klientkontakterna och barnskyddets familjearbete är en av öppenvårdens stödtjänster. Efter tjänstetid kan man kontakta socialjournen på numret 020 696 006. Socialjournen kan man kontakta då man behöver brådskande hjälp i sin livssituation utanför tjänstetid eller om man är orolig över ett barns välbefinnande.

Ifall att familjen drabbas av en plötslig traumatisk händelse som t.ex. ett dödsfall i familjen kan man kontakta krisjournen tfn 09 310 44222. Krisjournen har verksamhet dygnet runt och är en akutenhet för psykosocialt stöd. Enheten ger stöd per telefon och åker på hembesök vid behov. Krisjournen kan kontaktas anonymt och är kostnadsfri.

Informationen vi tagit upp i denna handbok baserar sig på serviceutbudet våren 2013. Vi har därför valt att skriva ut adresserna till några av serviceproducenternas hemsidor. Till de sidor det inte finns direkt adress till, har vi valt att skriva länkarna med rött.

Vårt examensarbete i sin helhet finns på adressen www.theseus.fi.

Marina Borgman och Linda Johansson

2013

